

**Lokalna razvojna strategija LAG-a „Središnja Istra“
za razdoblje 2023. – 2027.**

Ovaj projekt sufinanciran je sredstvima Europske unije Europski fond za ruralni razvoj,
Podmjera 19.1. "Pripremna pomoć" - provedba tipa operacije 19.1.1. „Pripremna pomoć“u okviru Mjere 19 „LEADER – CLLD“
LAG “Središnja Istra”

Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.
Udio sufinanciranja 90%EU, 10%RH
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

Sadržaj

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVATA LRS	1
1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a	1
1.1.1. Područje LAG-a	1
Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u	2
Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske	2
Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u	3
1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a	4
1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a	5
1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština	5
Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a	6
1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a	7
Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a	8
Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a	9
1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a	9
Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a	11
1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a	12
Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a	13
1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a	14
Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja	16
Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	17
Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	17
Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	17
Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a	18
Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a	19
Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a	19
Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a	20
Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a	21
Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a	22
Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a	23
1.3. Demografske značajke LAG područja	25
Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a	25
Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a	27
2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.	28
Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014.-2022. i provedbe drugih projekata 29	
3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS	35
3.1. Opis partnerstva	35

Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)	36
Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS	36
Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju	36
3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS	37
Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS	38
4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA	39
4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize	39
Tablica 24: SWOT analiza LAG-a	39
5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS	42
5.1. Prikaz potreba LAG područja	42
Tablica 25: Potrebe LAG područja	42
5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS	46
Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS	46
5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje	49
Tablica 27: Intervencije u LRS	49
Tablica 28: Projekti suradnje	49
Tablica 29: Opis intervencija	51
5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima	65
5.5. Usklađenost LRS sa ZPP	66
Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP	66
6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS	68
6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS	68
Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS	70
6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS	70
Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP	72
7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS	75
7.1. Financijski plan provedbe LRS	75
Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS	75
7.2. Akcijski plan provedbe LRS	76
Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS	76
PRILOZI	I
PRILOG 1. Osnovni podaci o LAG-u „Središnja Istra“– za osnovni statistički podaci o LAG-u	I
PRILOG 2. Tablica 2 - Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a „Središnja Istra“	VII
PRILOG 3. Natura 2000 Područja i ciljne vrste / staništa	XII

POPIS KRATICA

AGRONET	Elektronička aplikacija namijenjena za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi
ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APRRR	Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
CLLD	eng. <i>Community Led Local Development</i> - Lokalni razvoj vođen lokalnom zajednicom
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESIF	Europski strukturni i investicijski fondovi
HAKOM	Hrvatska agencija za mrežne djelatnosti
HOK	Hrvatska obrtnička komora
IKT	Informacijsko-komunikacijske tehnologije
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa
LEADER	Program Europske unije za razvoj ruralnih područja fran. <i>Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale</i>
LRS	Lokalna razvojna strategija
MRRFEU	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
OCD	Organizacije civilnog društva
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
PRR RH	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020.
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
RH	Republika Hrvatska
SP ZPP	Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027.
TZ	Turistička zajednica
UNP	Ukapljeni naftni plin
ZPP EU	Zajednička poljoprivredna politika EU-a

1. OPIS PODRUČJA KOJE OBUHVAĆA LRS

1.1. Osnovne zemljopisne značajke područja LAG-a

1.1.1. Područje LAG-a

Lokalna akcijska grupa "Središnja Istra" (LAG "Središnja Istra") nalazi se na području Istarske županije te obuhvaća središnje istarsko zaobalje kao i dio obalnog pojasa koji se nalazi na području Grada Poreča te Općina Vrsar i Funtana. Istarska se županija nalazi na istoimenom poluotoku zapadno od Primorsko-goranske županije i južno od Slovenije, a prostire se na 2.813 km² kopnene površine i prema zadnjem popisu stanovništva iz 2021. g. broji 195.237 stanovnika (69,41st./km²).

Na području LAG-a nalazi se i administrativno središte Istarske županije – Grad Pazin sa 8.279 stanovnika, Poznat je po svojoj povijesti, starom gradu Pazinu te dubokoj provaliji iznad rijeke Pazinčice. Grad također ima bogatu kulturnu i povijesnu baštinu.

LAG „Središnja Istra“ graniči sa četiri LAG-a. Na Sjeveru sa LAG-om Sjeverna Istra, na sjeveroistoku sa LAG-om Terra Liburna, na istoku sa LAG-om Istočna Istra te na jugu sa LAG-om Južna Istra.

Lokalnu akcijsku grupu "Središnja Istra" čini 14 jedinica lokalne samouprave: općine Cerovlje, Funtana, Gračišće, Karojba, Lupoglav, Motovun, Sveti Petar u Šumi, Sveti Lovreč, Tinjan, Vrsar, Višnjani i Žminj te gradovi Pazin i Poreč.

Područje obuhvata LAG-a prostire se na 860,98 km² te čini zemljopisno kontinuiranu cjelinu koja povezuje obalni i kontinentalni dio Istarskog poluotoka. Na području LAG-a nalazi se 240 naselja u kojima živi ukupno 42.833 stanovnika sa prosječnom gustoćom naseljenosti od 49,75 st./km².

Od ukupnog broja naselja u devet naselja ne živi nitko, naselja su napuštena, u 13 naselja živi do 10 stanovnika, u 32 naselja živi do 20 stanovnika, što ukazuje na prisutnu depopulaciju područja, posebice u ruralnim dijelovima LAG-a. Prisutan trend pada broja stanovništva u odnosu na posljednji popis iz 2011. godine nije mimoišao ni područje LAG-a „Središnja Istra“ gdje je po posljednjem popisu¹ manje 1.553 stanovnika.

Naselja Središnje Istre, uključujući gradove Pazin, Poreč i manja ruralna naselja, nositelji su bogate istarske tradicije i identiteta. Svako naselje ima svoj specifičan karakter i povijest, a njihova autentična atmosfera privlači posjetitelje iz cijelog svijeta. Kombinacija starih kamenih kuća, uskih uličica i tradicionalne kuhinje oživljava istarski duh.

Područje LAG-a Središnja Istra, s njenom iznimnom kombinacijom zemljopisnih karakteristika, kulturnog nasljeđa i autentičnih naselja predstavlja jedinstvenu destinaciju, koja u konačnici doprinosi boljem razumijevanju istarske regije kao cjeline.

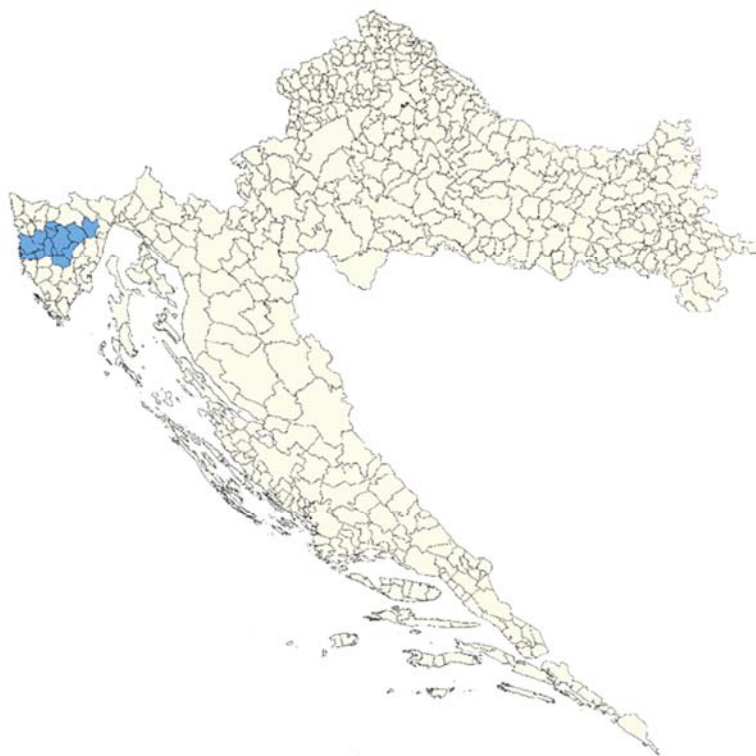
Sastav LAG-a "Središnja Istra" odražava raznolikost regije, uključujući ruralna i urbana područja, što pruža širok spektar mogućnosti za održivi razvoj i unapređenje kvalitete života stanovnika.

¹ Popis stanovništva iz 2021. godine

Slika 1. Karta LAG područja s vidljivim granicama JLS-ova u LAG-u

Slika 2: Karta položaja LAG-a na karti Republike Hrvatske

Tablica 1: Osnovni podaci o LAG-u

Osnovni statistički podaci o LAG-u						
Naziv JLS	Broj stanovnika u JLS	Naselja iz JLS u sastavu LAG-u	Broj stanovnika u naselju	Površina JLS km ²	Gustoća stanovnika u JLS (stan./km ²)	Broj kućanstava u JLS
Cerovlje	1.453	15	<i>navedeno u prilogu 1</i>	107,01	13,58	510
Funtana	911	1	<i>navedeno u prilogu 1</i>	7,94	114,23	349
Gračišće	1.312	7	<i>navedeno u prilogu 1</i>	60,15	21,81	416
Karojba	1.404	4	<i>navedeno u prilogu 1</i>	34,66	40,54	425
Lupoglav	836	8	<i>navedeno u prilogu 1</i>	92,19	9,07	333
Motovun	912	4	<i>navedeno u prilogu 1</i>	31,81	28,67	322
Pazin	8.279	18	<i>navedeno u prilogu 1</i>	136,54	60,63	2.963
Poreč	16.607	53	<i>navedeno u prilogu 1</i>	119,00	139,55	6.252
Sveti Petar u Šumi	1.051	1	<i>navedeno u prilogu 1</i>	14,23	73,86	327
Sveti Lovreč	960	23	<i>navedeno u prilogu 1</i>	30,61	31,36	339
Tinjan	1.729	8	<i>navedeno u prilogu 1</i>	53,76	32,16	518
Višnjani	2.096	56	<i>navedeno u prilogu 1</i>	63,28	33,12	789
Vrsar	1.923	9	<i>navedeno u prilogu 1</i>	37,91	50,73	790
Žminj	3.360	33	<i>navedeno u prilogu 1</i>	71,89	46,74	1.130
Ukupno LAG	42.833	240	<i>navedeno u prilogu 1</i>	860,98	49,74	11.172
Osobna iskaznica LAG-a						
OIB	59363109641					
Adresa sjedišta	154. brigade Hrvatske vojske 5, 52000 PAZIN					
Adresa podružnica	n/p					
Kontakt telefon	091/624 6242					
Kontakt e-mail	ured@lag-sredisnjaistra.hr					
Mrežna stranica	www.lag-sredisnjaistra.hr					

Izvor: Državni zavod za statistiku – za osnovni statistički podaci o LAG-u

1.1.2. Geomorfološke i klimatske karakteristike na području LAG-a

Geomorfološke karakteristike

Područje LAG-a „Središnja Istra“ karakterizira specifična geomorfološka i pedološka podjela koja obuhvaća tradicionalne istarske zemljopisne cjeline: Crvenu, Sivu i Bijelu Istru. Područje Crvene Istre proteže se od Piranskoga zaljeva do Plomina (ravnjak zapadne i južne Istre), a predstavlja zaravan mezozojskih vapnenaca na kojoj se razvio karakterističan tip tla "crvenica".

Reljef je blago valovit, a zbog porozne krške podloge nema površinskih vodotoka. Učestalost brežuljaka postaje sve veća pomicanjem u unutrašnjost gdje započinje područje Sive Istre. Prevladavaju naslage fliša s velikom zastupljenosti gline sive boje, a zbog vodonepropusnih flišnih naslaga ovaj je prostor znatno snižen erozijom. Visinske razlike su manje (ispod 500 m.n.v.) i bez prevladavajućega smjera pružanja za razliku od krša s rasječenim potočnim dolinama, od kojih značajnije vodotoke čine Pazinčica, Butoniga i Mirna na sjevernom dijelu LAG-a.

Najviše područje na krajnjem sjeveroistoku Županije započinje pretplaninskim i planinskim masivom Čićarije i Učke na čijem se prostoru nalazi i dio Općine Lupoglav. Riječ je o Bijeloj Istri, reljefno najvišem području na kojem prevladavaju karstificirani mezozojski vapnenci i dolomiti. U brdskom dijelu ovo područje oskudijeva obradivim zemljištem, dok u dijelovima vodonepropusnoga fliša ima dovoljno plodne zemlje i vode. S obzirom da najveći dio Istarske županije čini vodopropusni krš, veći su površinski vodotoci prisutni uglavnom na području Sive Istre kojom su obuhvaćeni središnji te istočni dio obuhvata LAG-a.

Klimatske karakteristike

Klimatološku situaciju na području LAG-a „Središnja Istra“ obilježavaju sva 3 klimatska tipa koja su prisutna na cijelom Istarskom poluotoku. Duž obale prevladava sredozemna klima (Cs tip) koja se pomicanjem prema unutrašnjosti mijenja u umjereno toplu vlažnu klimu (Cfa) odnosno submediteransku (Cfb). Najveći dio područja karakterizira ugodna klima koju obilježavaju topla i suha ljeta te blage i vlažne zime iako se najviši predjeli na sjeveroistoku približavaju klimatskim karakteristikama gorskih podneblja. Ljeta su topla, s prosječnim temperaturama od 25° do 30°C, dok su zime blage s prosječnim temperaturama od 5° do 10°C. Značajnija odstupanja od prevladavajuće submediteranske klime izražena su u Pazinu, koji se nalazi u kotlini ponornice Pazinčice.

Središnja Istra poznata je po obilju sunčanih sati, koja ima najviše sunčanih sati godišnje, što je idealno za turizam i poljoprivredu. U području LAG-a često pušu vjetrovi koji dolaze s Jadranskog mora, što može utjecati na lokalne uvjete za poljoprivredu i pomorske aktivnosti. Vlažnost zraka na ovom području obično varira ovisno o godišnjem dobu, s nižom vlažnošću tijekom ljeta i višom tijekom zime.

Klimatske prilike izuzetno su povoljne za razvoj turizma te omogućavaju proširenje turističke sezone na cijelu godinu.

1.1.3. Kulturna, povijesna i prirodna baština na području LAG-a

1.1.3.1. Kulturno-povijesna baština

Područje LAG-a „Središnja Istra“ povezuje živopisne zemljopisne cjeline u kojima se prožima bogata kultura i povijest s vrijednom tradicijskom baštinom. Na povijesni razvoj Istre velik je utjecaj imao i specifičan geopolitički položaj u blizini jadranskog i istočno alpskog prometnog pravca te živa interakcija romanskog, germanskog i slavenskog kulturnog kruga. Najstariji nalazi pretpovijesne Istre pripadaju razdoblju starijeg (Šandalja, oko 800 000 pr.Kr.) i gornjeg paleolitika (Romualdova špilja, Vergottinova pećina, Šandalja II). U brončanom razdoblju ovo su područje nastanjivale indoeuropske skupine koje su podizale prve gradine, a u 11. st. pr. Kr. započinje željezno doba koje se prepoznaje po prodoru Histra, prvoga povijesnog naroda u Istri.

Kompleksan povijesni razvoj na ovom području rezultirao je iznimno vrijednom i jedinstvenom materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom o čemu svjedoči velik broj registriranih i evidentiranih kulturnih dobara. Pritom je važno napomenuti kako se na području LAG-a nalazi kompleks Eufrazijeve bazilike koji je dio zaštićene svjetske baštine (UNESCO), a sačuvana je i visoko vrijedna nematerijalna kulturna baština poput pisma glagoljice i glagoljaškog pjevanja, žminjskog dijalekta te dvoglasja tijesnih intervala Istre koje se također nalazi na popisu zaštićene svjetske baštine.

Podaci o stanju kulturne baštine u okviru identifikacije kulturno-povijesnih dobara na promatranom području temelje se na podacima Ministarstva kulture (Registar kulturnih dobara RH) i Upravi za zaštitu kulturne baštine Konzervatorskog odjela u Puli.

Na prostoru 14 jedinica lokalne samouprave koje čine LAG „Središnja Istra“ utvrđeno je sveukupno 103 zaštićenih kulturnih dobara od čega je 93 na Listi zaštićenih kulturnih dobara i 10 na Listi preventivno zaštićenih dobara. Prema vrstama kulturnih dobara, od ukupnog broja kulturnih dobara 55 su nepokretna kulturna dobra, 44 pokretna kulturna dobra i 2 nematerijalna kulturna dobra. Od nepokretnih kulturnih dobara 38 su pojedinačna kulturna dobra, dok 13 čine kulturno-povijesne cjeline i 4 se ubrajaju u arheološko kulturno dobro. Na području LAG-a nema kulturnih krajolika. Od 44 pokretnih kulturnih dobara 34 su pojedinačna kulturna dobra, 7 zbirki te 3 primjera su muzejske građe). Zaštićena su tri nematerijalna kulturna dobra, dvoglasje tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja koji je na popisu svjetske UNESCO baštine, žminjski dijalekt koji predstavlja kulturno dobro od nacionalnog značenja te Umijeće pripreme tradicijske slastice Pazinski cukerančić. **Cukerančić** je tradicionalna istarska slastica. U pripremi "Pazinskih cukerančića" tradicionalno se koristi amonijak (umjesto praška za pecivo ili sode bikarbone, a pečene se cukerančiće umače u vino - malvaziju i krupni šećer). Pazinski cukerančići mogu se prepoznati po svom karakterističnom, razgranatom obliku. Upravo je LAG „Središnja Istra“ svojim djelovanjem na području potaknuo zaštitu umijeća pravljenja Pazinskog cukerančića što je 2018. g. rezultiralo da se umijeće pravljenja Pazinskog cukerančića proglasi nematerijalnom kulturnom baštinom RH.

Također je bitno napomenuti kako cjelovitost ponude kulturne baštine na području LAG-a „Središnja Istra“ ne predstavljaju samo zakonski zaštićena kulturna dobra već i čitav niz kulturno - povijesnih elemenata lokalnog značaja koji doprinose razvoju ponude kulturnog turizma te na kvalitetan način mogu unaprijediti ovu djelatnost u okviru ruralnog razvoja.

Tablica 2: Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro
	Pojedinačno	Kulturno-povijesna cjelina	Kulturni krajolik	Arheologija	Pojedinačno	Zbirka	
Cerovlje	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Funtana	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Gračišće	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p
Karojba	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Lupoglav	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Motovun	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p
Pazin	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>
Poreč	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p
Sv. Petar u Šumi	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p
Sv. Lovreč	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p
Tinjan	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p
Višnjan	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p
Vrsar	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	<i>navedeno u prilogu 2</i>	<i>navedeno u prilogu 2</i>	n/p	n/p

Žminj	navedeno u prilogu 2	navedeno u prilogu 2	n/p	n/p	navedeno u prilogu 2	navedeno u prilogu 2	navedeno u prilogu 2
Ukupno LAG	38	13	0	4	34	7	3

Izvor: *Ministarstvo kulture i medija*

1.1.3.2. Prirodna baština na području LAG-a

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13) razlikujemo devet kategorija zaštićenih područja, (Strogi rezervat, Nacionalni park, Poseban rezervat, Park prirode, Regionalni park, Spomenik prirode, Značajni krajobraz, Park šuma i Spomenik parkovne arhitekture). Na području LAG-a „Središnja Istra“ nalazimo 16 zaštićenih područja, što prema dostupnim podacima o zaštićenim površinama čini površinu od 2.200,53 ha. Poseban rezervat je kategorija od državnog značenja i odnosi se na šumske vegetacije, Šumu Kontija, koja se nalazi na području općine Vrsar i Motovunsku šumu, koja se nalazi na području općine Motovun te Poseban rezervat u moru – Linski zaljev, koji se nalazi na djelu obuhvata dviju općina s područja LAG-a (dio općine Vrsar i dio općine Sv. Lovreč).

Ostale kategorije su od lokalnog značenja i odnose se na Spomenik prirode, Značajni krajobraz i Spomenik parkovne arhitekture. Najveću površinu zauzimaju Značajni krajobrasi, Sjeverni dio Učke (905,44 ha) i Linski zaljev (882,80 ha).

Zaštićenim područjima, uključujući i područja ekološke mreže, upravljaju javne ustanove. Na području Istre, upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima provodi Javna ustanova Natura Histrica sa sjedištem u Puli. Zaštićena područja zauzimaju oko 9 % ukupne površine Istarske županije, a Natura Histrica štiti 6 % ukupne površine. Osim Javne ustanove Natura Histrica, u upravljanju različitim zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima djeluju još tri javne ustanove: Nacionalni park Brijuni, Javna ustanova Kamenjak te Park prirode Učka.

Direktiva o pticama i Direktiva o staništima predstavljaju srž EU zakonodavstva o zaštiti prirode. Područja zaštićena tim direktivama nazivamo ekološkom mrežom Natura 2000. Njezin je cilj zaštititi glavne vrste staništa i ugrožene vrste u Europi. U Hrvatskoj je ekološka mreža propisana Zakonom o zaštiti prirode i proglašena Uredbom Vlade RH. Ekološkom mrežom smatraju se područja očuvanja značajna za ptice (POP) te područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS). Na području Istarske županije utvrđeno je 67 područja NATURA 2000, sveukupne površine 174.575,18 ha. Na području LAG-a nalazi se sveukupno 19 područja koja na cijelom području Istre obuhvaćaju površinu od 136.133,47 ha (*Prilog 3.*).

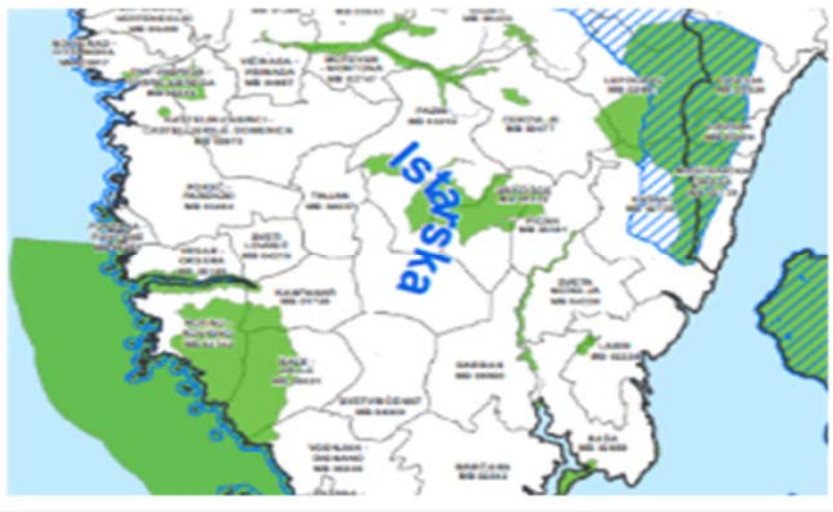
Kao najveće područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove, nalazi se dijelom na području Općine Vrsar, HR5000032 – Akvatorij zapadne Istre (76.212,52 ha), dok se najveće područje očuvanja značajno za ptice HR1000018 – Učka i Ćićarija (22.957,11 ha) koji se jednim dijelom nalazi na području Općine Lupoglav. Natura 2000 nije samo mreža zaštićenih prirodnih rezervata. Njome se priznaje da ljudi i priroda najbolje funkcioniraju zajedno. Njezin cilj nije isključiti gospodarske djelatnosti već osigurati njihovu sukladnost sa zaštitom vrijednih vrsta i staništa.

Tablica 3: Zaštićeni prirodni lokaliteti na području LAG-a

Kategorija zaštite	Naziv	Površina u ha	Godina proglašenja	JLS-ovi u LAG-u na čijem području se nalazi
Poseban rezervat šumske vegetacije	Šuma Kontija	59,53	1964.	Vrsar
Poseban rezervat šumske vegetacije	Motovunska šuma	271,86	1963.	Motovun
Poseban rezervat u moru	Limski zaljev	429,41	1980.	dio Vrsar i dio Sv. Lovreč (uz Rovinj i Kanfanar)
Spomenik prirode – rijedak primjerak drveća	Pinije u Karojbi	n/p	1966.	Karojba
Spomenik prirode – rijedak primjerak drveća	Javor na stanciji Bašarinka	n/p	1962.	Poreč
Spomenik prirode - geomorfološki	Jama Baredine	0,20	1986.	Poreč
Spomenik prirode-geomorfološki	Markova jama	0,50	1986.	Poreč
Spomenik prirode - geomorfološki	Vela Draga	70,96	1964.	dio Lupoglav
Spomenik prirode-zoološki	Picinova jama	2,00	1986.	Poreč
Spomenik parkovne arhitekture-Skupina stabala	Skupina stabala oko crkvice sv. Ane kraj Červara	2,00	1973.	Poreč
Spomenik parkovne arhitekture - Skupina stabala	Skupina drveća na groblju u Poreču	n/p	1992.	Poreč
Spomenik parkovne arhitekture – skupina stabala	Skupina drveća na groblju u Vrsaru	n/p	1992.	Vrsar
Spomenik parkovne arhitekture – Pojedinačno stablo	Čempres u Kašćergi	n/p	1992.	Pazin
Značajni krajobraz	Pazinski ponor	7,24	1964.	Pazin
Značajni krajobraz	Učka - Sjeverni dio	905,44	1998.	Lupoglav
Značajni krajobraz	Limski zaljev	882,80	1964.	dio Vrsar i dio Sv. Lovreč (uz Rovinj i Kanfanar)
Ukupno LAG	16			

Izvor: *Bioportal, web portal informacijskog sustav zaštite prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja*

Slika 3: Ekološka mreža Natura 2000 na području LAG-a

Izvor: APPRRR

1.1.4. Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Cestovno prometovanje na području LAG-a odvija se mrežom cesta koja zauzima izuzetan značaj jer cestovni pravci spajaju Istarsku županiju s ostatkom Hrvatske, gdje se posebice ističe Istarski „Y“², a najkraća udaljenost od paneuroskog prometnog koridora Vb (Rijeka – Zagreb – Budimpešta) iznosi svega 17,5 km. Osnovnu mrežu cestovnih pravaca u LAG-u čine: glavna državna cesta D44³, D48⁴, D75⁵, D64⁶, D500⁷ te županijske i lokalne ceste. Prema dostavljenim podacima JLS cestovnu infrastrukturu čini 169,71 km lokalnih cesta, 143,66 km županijskih cesta, 71,39 km državnih cesta te 35,9 km autoceste što sveukupno iznosi 420,66 km, ne računajući nerazvrstane ceste koje uglavnom služe za lokalne potrebe i povezivanje s glavnom cestovnom mrežom. Nerazvrstane ceste su većinom neuređene, djelomično asfaltirane, bez prometne signalizacije i površinske odvodnje, a njihova ukupna vrijednost na području LAG-a iznosi 1.002,08 km. **Željeznički promet** na području Istarske odvija se željezničkom prugom R101 (Podgorje–Državna granica–Buzet–Pazin–Pula), pruga od značaja za lokalni promet L213 Lupoglav – Raša te pripadajući kolodvori i stajališta na navedenim prugama. Ukupna duljina željezničkih pruga na području Istarske županije iznosi 144,136 km od čega 91,14 km (63.23%) spada na prugu R101, a 52,99 km (36,77%) na prugu L213. Pruga R101 prolazi kroz Pazin te povezuje jug Istarske županije s državnom granicom na sjeveru. Međutim, istarska pruga nije povezana s ostalom željezničkom mrežom Hrvatske te nema značajniju ulogu u ukupnom prometnom sustavu LAG područja. **Zračni i pomorski promet**, zastupljen je Zračnom lukom "Pula", a prosječna udaljenost središnjih naselja LAG-

² Koji čine autocesta A8–Čvorište Kanfanar (A9)–Pazin–Lupoglav–čvorište Matulji (A7) i A9 Čvorište Umag (D510)– čvorište Kanfanar–čvorište Pula (D66)

³ Čvorište Nova Vas A9 – Ponte Portone – Buzet – čvorište Lupoglav A8

⁴ Čvorište Baderna A9 – Pazin – čvorište Rogovići A8

⁵ D200 – Savudrija – Umag – Novigrad – Poreč – Vrsar – Vrh Lima – Bale – Pula D400

⁶ Pazin D48 – Podpićan – Vozilići D66), D302 (Poreč (D75) – čvorište Baderna A9

⁷ Čvorište Vranja A8 – Šušnjevića – Kršan D64

a do Zračne luke iznosi oko 52 km. Posebnost na području LAG-a predstavlja i aerodrom Vrsar, koji se koristi za prihvat sportsko-rekreativnih zrakoplova i nekomercijalne operacije, sport i turizam. U skladu s posebnim propisima, morske luke se dijele na luke otvorene za javni promet i luke posebne namjene⁸. Na LAG području nalazi se 11 luka⁹. Glavna luka na području je luka u Poreču koja služi za putnički i teretni promet, a otvorena je i za međunarodnu plovidbu (granični prijelaz). **Informacijsko - komunikacijska infrastruktura** - Područje LAG-a gotovo je u potpunosti pokriveno fiksnim telefonskim linijama i mobilnom telefonijom. Pokretna elektronička komunikacijska mreža zadovoljava potrebnu pokrivenost teritorija radijskim signalom, a baznim je postajama pokriveno 100 % područja LAG-a. Planiranje i razvoj pristupa širokopojasnom internetu na lokalnoj i regionalnoj razini provode se u skladu sa relevantnim dokumentima¹⁰ te sve JLS s područja LAG-a nastoje omogućiti dionicima područja dostupnost širokopojasnog interneta. Pokrivenost električnim energetskim kablovima na LAG području je 14,5 km, što se odnosi na 33% LAG korisnika prema podacima HAKOM-a. Od toga je 27% korisnika pokriveno električno-komunikacijskom infrastrukturom – bakrenom paricom, a 6% koaksijalnim kablom. **Vodoopskrba** na području LAG-a odvija se preko dva vodoopskrbna sustava kojim upravljaju Istarski vodovod Buzet i Vodovod Labin. Većina područja se snabdijeva iz nekoliko vodocrpilišta Istarskog vodovoda (sv. Ivan, Butoniga, Gradole), dok samo manji dio na području Gračišća i Cerovlja koristi izvorišta s labinskog vodoopskrbnog područja. Postojeći distributivni kapaciteti zadovoljavaju vodoopskrbne potrebe s obzirom na pokrivenost prostora, ali u sezonskom razdoblju (srpanj / kolovoz) na područjima razvijenog turizma potrošnja vode se povećava i do tri puta što dovodi u pitanje izdašnost glavnih izvorišta. Na sustav javne vodoopskrbe priključeno je više od 98 % ukupnog broja stanovnika, a može se očekivati da će vodoopskrbne potrebe ubuduće rasti, osobito na priobalnom području LAG-a. **Odvodnja i pročišćavanje** - Organiziranom odvodnjom otpadnih voda na području IŽ-a pokriveno je oko 60% stanovništva, dok se na području RH priključenost na sustave javne odvodnje procjenjuje na oko 46%. **Infrastrukture gospodarenja otpadom** - Otpad s područja LAG-a sakuplja se i odlaže na jednom odlagalištu komunalnog otpada. Pokrivenost organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada iznosi više od 90 %, a sakupljanje, prijevoz i odlaganje komunalnog otpada provode 3 komunalna poduzeća: Usluga d.o.o. (Pazin), Usluga Poreč d.o.o. (Poreč) te Komunalni servis d.o.o. (Rovinj). Za cijelo se istarsko područje namjerava uspostaviti integrirani sustav gospodarenja otpadom čija će okosnica biti Županijski centar za gospodarenje otpadom Kaštijun kraj Pule. U tom smislu će i odlagališta otpada na području LAG-a biti sanirana, provest će se izgradnja reciklažnih dvorišta, a otpad iz pretovarnih stanica će se dopremati u navedeni Centar. **Energetika** - Izgrađenost postojeće elektroenergetske infrastrukture i njezini kapaciteti zadovoljavaju trenutačne potrebe potrošnje, a proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora trenutačno nije značajna te ne utječe bitno na ukupnu proizvodnju. Istarska se županija opskrbljuje prirodnim plinom iz sjevernojadranskih nalazišta putem dva magistralna plinovoda: Pula – Karlovac (DN 500/75 bara) i Terminal Pula (Vodnjan) – Umag (DN 300/50 bara). S obzirom da se prirodnim plinom opskrbljuje dio južnog i zapadnog područja Istre, na području LAG-a plinovodna je distribucijska mreža izgrađena u Poreču (11,9 km), Vrsaru (4,02 km), Funtani (2,03 km) te u Lupoglavu (3,17 km). Ostali krajnji korisnici plina koriste UNP sustav koji se distribuira putem boca, kontejnera ili spremnika u tekućem stanju.

⁸ sportske, ribarske, brodogradilišne, vojne, industrijske i luke nautičkog turizma

⁹ Grad Poreč (6 luka), Općina Funtana (2 luke), Općina Vrsar (3 luke)

¹⁰ Digitalnom agendom za Europu 2014.–2020. i Strategijom razvoja širokopojasnog pristupa u RH 2012.–2015.

Tablica 4: Stanje komunalne infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Ukupno
Autocesta	Km	35,90
Državna cesta	Km	71,39
Županijska cesta	Km	143,66*
Lokalna cesta	Km	169,71
Nerazvrstana cesta	Km	1.002,08
Željeznička pruga	Km	144,14
Biciklističke staze	Km	334,73
Međunarodne zračne luke	Broj	1
Ostale zračne luke	Broj	0
Morske luke	Broj	2
Riječne luke	Broj	0
Elektr. ener. kablovi	Km	14,50
Pokrivenost elektroničko-komunikacijske infrastrukture	% pokrivenosti EK infrastrukture – bakrena parica	27%
	% pokrivenosti EK infrastrukture – svjetlovod	6%
	% pokrivenosti EK infrastrukture – koaksijalni kabel	n/p
Plinovod	Km	4,02
Vodovod	Km	449,10
Kanalizacija	Km	106,24
Pročišćivači otpadnih voda	Broj	17
Centri za gospod. otpadom	Broj	1
Pretovarni centri	Broj	3

Izvor: Jedinice lokalne samouprave, jedinice područne (regionalne) samouprave, lokalne i regionalne razvojne agencije

*ukupna duljina pruge kroz Istarsku županiju

1.1.5. Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Društvena infrastruktura je jedna od najvažnijih komponenti razvoja društva u cjelini jer se njome podiže obrazovna, kulturna i znanstvena razina, zdravstvena kultura te cjelokupni standard stanovništva.

Kulturna infrastruktura

Odnosi se na infrastrukturu u kojima stanovništvo može stjecati znanja i vještine te provoditi svoje slobodno vrijeme. Prema dostavljenim podacima JLS na području LAG-a nalaze se 42 društvena doma/kulturna doma/doma za mlade, dva kazališta, pet kino dvorana, tri knjižnice i tri muzeja. Problemi u kulturi većinom su vezani za dostizanje tehničkih standarda pojedinih objekata, ali problemi postoje i zbog nedostatka stručnog osoblja. Analizom distribucije navedenih kulturnih ustanova (bez društvenih domova) dolazi se do zaključka kako je najveća koncentracija ovih djelatnosti prisutna u gradovima Poreču i Pazinu (70 %), dok je u velikom broju općina zabilježen izostanak infrastrukture ovog tipa.

Zdravstvena infrastruktura i socijalna skrb

Na području LAG-a utvrđena je mreža javne zdravstvene službe koja obuhvaća primarnu razinu zdravstvene djelatnosti, dok usluge sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite stanovnici koriste u većim urbanim središtima (Pula i Rijeka). Na području LAG-a djeluje 56 Ambulanti, tri su Doma zdravlja i jedna bolnica. Domovi zdravlja djeluju preko Istarskih domova zdravlja sa sjedištem u Puli, a Ispostavama u Pazinu i Poreču te izvanbolničkim stacionarima uz ispostavu Pazin. Zavod za javno zdravstvo Istarske županije sa sjedištem u Puli djeluje i u dislociranim prostorima u Pazinu i Poreču. Razvijena je i mreža privatne zdravstvene zaštite. Na području LAG-a djeluju 3 ustanove socijalne skrbi i dva Centra za socijalnu skrb (u Pazinu i u Poreču). Analiza stanja šireg područja potvrđuje kako je najveća koncentracija pružatelja usluga socijalne skrbi smještena u Puli (50 %) što znači da sve ostale usluge stanovnici moraju potražiti izvan područja LAG-a. U Poreču i Pazinu smješteni su i uredi Hrvatskog Crvenog Križa.

Obrazovna infrastruktura

Osnivači dječjih vrtića su: općine ili gradovi (uključujući program predškolskog odgoja koji djeluje pri osnovnim školama), fizičke osobe (privatni dječji vrtići), vjerske zajednice, udruge socijalnih ustanova (vrtići koji djeluju pri ustanovi). Prema dostavljenim podacima JLS na LAG području ima ukupno 20 ustanova za predškolski odgoj (vrtići i jaslice) te 17 osnovnih škola. Opstanak područnih osnovnih škola u malim sredinama vitalan je za opstanak lokalne zajednice i važan uvjet za ravnomjeran razvoj kako LAG područja. U Županiji djeluje sedam osnovnih glazbenih škola, od kojih dvije u sklopu osnovnih umjetničkih škola u Labinu i Poreču, a četiri pri osnovnim školama u Novigradu, Pazinu, Rovinju i Umagu. Na području Županije djeluje ukupno 24 srednjih škola, gdje je Županija osnivač 21 srednje škole, a Grad Pula jedne (posebne), Porečko-pulska biskupija također jedne, a fizička je osoba osnivač jedne srednje škole. U Pazinu i Poreču smještene su po dvije srednje škole. Nastavak srednjoškolskog obrazovanja moguće je nastaviti i na fakultetima koji djeluju na području LAG-a, kao što su Poslovni odjel Veleučilišta u Rijeci – Preddiplomski stručni studij Poduzetništvo u Pazinu te Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču.

Sportska infrastruktura

Sportske aktivnosti u Istarskoj županiji zastupljene su kroz 54 sportske grane, a aktivne su ukupno 663 sportske udruge. Krovna organizacija istarskog sporta je Sportska zajednica Istarske županije. Objekti su u pravilu opremljeni do razine koja zadovoljava natjecateljsku aktivnost (uređeno gledalište, svlačionice, golovi, mreže i sl.), ali je oprema za obrazovnu, trenažnu, pripremnu pa čak i sportsko-rekreativnu aktivnost nedostatna i u vrlo lošem stanju, naročito u školskim sportskim objektima.

Tablica 5: Stanje društvene infrastrukture na području LAG-a

Vrsta infrastrukture	Mjerna jedinica	Količina
Društveni/kulturni dom, dom za mlade	Broj	42
Kazališta	Broj	2
Kino dvorane	Broj	5
Knjižnice	Broj	3
Muzeji	Broj	3
Vatrogasni dom	Broj	8
Ambulanta	Broj	56
Dom zdravlja	Broj	3
Bolnica	Broj	1
Vrtići	Broj	17
Ostali predškolski objekti	Broj	3
Osnovne škole	Broj	17
Srednje škole	Broj	4
Sportske građevine (zatvorene) ne uključujući školske dvorane	Broj	13
Sportske građevine (otvorene)	Broj	98
Dom za nezbrinutu djecu	Broj	0
Dom za starije i nemoćne	Broj	3
Ustanove za rehabilitaciju ovisnika (koje ne spadaju pod bolnice)	Broj	0

Izvor: Jedinice lokalne samouprave jedinice područne (regionalne) samouprave, lokalne i regionalne razvojne agencije

1.2. Gospodarske značajke područja LAG-a

Stanje gospodarstva

Gospodarstvo je ljudska djelatnost koju čine proizvodnja, potrošnja i razmjena, a može biti samoopskrbeno, što je svojstveno plemenskim i nerazvijenim zajednicama te tržišno gospodarstvo u razvijenim zemljama. Pokazatelj razvoja određenog područja na nivou Republike Hrvatske je indeks razvijenosti koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti. Za LAG „Središnju Istru“ u prosjeku iznosi 107,08 koja se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini iznad prosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave (VII. skupina). Samo je općina Cerovlje u V. skupini jedinica lokalne samouprave koje se prema indeksu nalaze u zadnjoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave. Općine Karojba i Motovun nalaze se u VI. skupini razvijenosti dok su druge lokalne samouprave razvrstane u VII. i VIII. skupinu. Na području LAG-a 2020. g., registrirano je 2.519 tvrtki s ukupnim brojem zaposlenih od 13.567. Broj tvrtki u 2020. g., se povećao za 123 u odnosu na 2018. godinu, povećao se broj tvrtki za 123, dok se broj zaposlenih osoba povećao za 18. Prosječno je najviše osoba bilo zaposleno u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (17,8 %), zatim u prerađivačkoj industriji (16,1 %) te obrazovanju (9,56 %). Najviše tvrtki u 2020. g. registrirano je za trgovinu na veliko i malo, popravak motornih vozila i bicikala 20% te za djelatnost građevinarstva 16,2%. U odnosu na 2018. godinu povećan je broj registriranih obrta za 69, gdje je od ukupnog broja registriranih obrta za sve djelatnosti (2.369) 8,48% registrirano za proizvodne djelatnosti, a 51,79% za uslužne djelatnosti.

Tržište radne snage - Na LAG području radno aktivno stanovništvo čini 99,00 %, od ukupnog broja zaposlenih na području LAG-a. Žene su zastupljene sa 44,13%, a muškarci 55,87%. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (1. i 2. /2022.), ukupan broj nezaposlenih osoba na LAG području iznosio je 833 osobe, od čega su 33,61% stariji od 50 g., a 23,89% čine mladi od 15-29 godina starosti.

Poslovna infrastruktura

Na području LAG-a „Središnja Istra“ predviđeno je 9 poslovnih zona od kojih je najveći broj smješten na područjima gradova Poreča i Pazina (46,2 %). Poslovna zona Žminj, namijenjena je proizvodnji hrane, metalne industrije, grafičkih usluga, distribucije prirodnog plina, veletrgovine, transporta, izvoza i supstitucije uvoza. Poslovna zona u Pazinu – Ciburi, namijenjena je proizvodnji elektromehaničkih sklopova, proizvodnji namještaja, metalnoj industriji, kao servisni centar, izvozu i supstituciji uvoza. Poslovna zona u Lupoglavu namijenjena je za proizvodnju građevnog materijala. U Poreču je namijenjena za proizvodnju papirne galanterije, servisne usluge, skladišne prostore te izvoz i supstituciju uvoza.

Ključni gospodarski sektori

Na području Istarske županije poljoprivreda ima dugu tradiciju koja uz korištenje vodnih resursa te granu turizma kako u priobalnom, tako i u ruralnom području predstavlja veliku značajku za razvoj gospodarstva LAG područja.

Poljoprivreda

Poljoprivredna i šumska područja zauzimaju ukupno 52,5% površine LAG-a što za ovo područje predstavlja velik razvojni potencijal u smislu poticanja poljoprivredne proizvodnje te ruralnog i lovnog turizma, ali uz prisutne negativne aspekte poput visoke interne fragmentacije poljoprivrednog zemljišta te neisplativosti gospodarenja malim šumskim posjedima u privatnom vlasništvu. Kao poseban problem nameću se i neriješeni imovinsko - pravni odnosi. Poljoprivredno zemljište obuhvaća 8,39% ukupne površine LAG-a, prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, čime je obuhvaćeno 10.093 ARKOD parcela kojima gospodari 2.206 poljoprivrednih gospodarstava.

S obzirom na vrstu uporabe poljoprivrednog zemljišta najveći udio čine oranice 55%, livade 18,62%, vinogradi 18,62%, maslinici 11,88%, pašnjaci 10,2% i voćnjaci 3,48%. Najmanje upisane poljoprivredne površine nalaze se na području općine Sv. Petar u Šumi, gdje je upisano 75,40 ha poljoprivrednih površina na kojoj se nalaze 272 ARKOD parcele.

U prosjeku iznosi 0,065 ha po parceli, što dovodi do zaključka o usitnjenosti parcela te time i posljedično do nemogućnosti ozbiljnijeg bavljenja poljoprivredom. Analizom strukture poljoprivrednih gospodarstava na području LAG-a vidljivo je kako najveći udio imaju obiteljska gospodarstva 88,4%, samoproizvodna poljoprivredna gospodarstva 5,12%, obrti 2,72% te je jedno poljoprivredno gospodarstvo registrirano kao druga pravna osoba. Udio ekoloških proizvođača u ukupnom broju je 1,31%. Po podacima veličine poljoprivrednih gospodarstava 51,13% odnosi se na gospodarstva do 3.000 EUR-a, 28,8% na gospodarstva od 3.001-8.000 EUR-a, 12,47% na gospodarstva od 8.001 – 15.000 EUR-a, dok je 135 gospodarstava veličine od 15.001-50.000, 23 gospodarstva od 50.001-100.000 te je devet gospodarstava veličine preko 100.000 EUR-a. Ukoliko analiziramo brojno stanje stoke na LAG području najveći je broj peradi 1.046.937 koju najviše uzgajaju poljoprivrednici s područja općine Sv. Lovreč i Karojba. Od ostale stoke uzgajaju se ovce, svinje pa goveda. U nešto manjem broju koze, kojih je najviše na području grada Poreča 27,08%. Najmanje stoke nalazi se na području općine Funtana gdje su zabilježena samo dva konja. Prvo pčelarsko društvo u Istri, prema službenim podacima, utemeljeno je 1907. godine u gradu Pazinu. Tradicija se nastavlja do današnjih dana te je prema Evidenciji pčelara najviše pčelinjih zajednica evidentirano na području grada Pazina 1.154 što čini 23,77% ukupnog broja pčelinjih zajednica LAG područja. Ni jedna pčelinja zajednica nije evidentirana na području općine Sv. Lovreč. Područje LAG-a obiluje bogatom florom, što uz relativno nisku gustoću naseljenosti pridonosi visokoj kvaliteti meda. Predmetno se može sve više razvijati na tržištu ekoloških proizvoda u Istri koje je sve više orijentirano na maloprodaju. Iz tog razloga postoji jasna potreba za povećanjem proizvodnje i sortimenta, ali i osiguranja novih kanala prodaje, osobito u svjetlu činjenice kako je ekološka proizvodnja slabo povezana s turizmom.

Šumarstvo

Istarske šume predstavljaju idealnu podlogu za rast tartufa kao iznimno vrijedne gljive u privrednom smislu. Tartufarstvo predstavlja i veliki ulagački potencijal te ne zahtjeva kompliciranu edukaciju. Osobito je važno spomenuti kako ove gljive žive u simbiozi s hrastom, bukvom, topolom, vrbom, brijestom i lijeskom zbog čega razvoj tartufarstva može ostvariti dvostruku korist u smislu poticanja simbiotskih rješenja i plantažnog načina uzgoja.

Turizam

Istarska je županija, po veličini raspoloživih turističkih smještajnih kapaciteta i obujmu ostvarenog turističkog prometa, najrazvijenija turistička regija te je ostvarivala rekordne brojeve u dolascima i noćenjima turista. Rekordna 2019. godina je imala ukupan broj dolazaka čak 1.115.107, a noćenja 6.998.096. S obzirom na pandemiju COVID-19 koja je krenula krajem 2019. godine i najjače utjecala kroz 2020. godinu, ne začuđuje podatak da je pad noćenja sa 2019. na 2020. bio čak 72% dok je pad dolazaka bio 62%. Promatrajući dolaske te noćenja domaćih i stranih turista, vidi se da je najveći pad bio upravo kod stranih turista gdje su dolasci pali 63%, a noćenja 58%. S obzirom da su upravo stranci činili 93% dolazaka i 97% noćenja, ne začuđuje tako drastičan pad turističkog prometa. Područje LAG-a predstavlja velik turistički potencijal jer objedinjuje dvije specifične subregije, tzv. Plavu i Zelenu Istru koje se mogu kvalitetno nadopunjavati s obzirom na vrstu ponude. Turističku ponudu, osobito u dijelu selektivnog turizma potrebno je dodatno promovirati te istovremeno poticati ulaganja u prateću infrastrukturu.

Tablica 6: Osnovni razvojni pokazatelji LAG područja

JLS	Razvojna skupina prema IR	Indeks razvijenosti JLS	Prosječan dohodak po stanovniku, eura	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku, eura	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva	Indeks starenja	Visoko obrazovano stanovništvo (VŠS, VSS)
Cerovlje	V.	101,831	3.751,84	221,12	0,0635	91,26	114,2	0,1061
Funtana	VIII.	114,826	4.002,26	1.501,05	0,0555	114,90	125,9	0,2135
Gračišće	VII.	105,286	4.048,41	285,78	0,0412	99,15	100,3	0,133
Karojba	VI.	103,265	3.998,56	189,68	0,0477	95,37	88,3	0,1007
Lupoglav	VI.	104,479	4.413,95	325,24	0,0502	97,37	150,0	0,1268
Motovun	VI.	103,730	3.177,47	453,71	0,0764	102,69	143,7	0,1365
Pazin	VIII.	108,604	4.806,81	440,36	0,0609	94,87	118,3	0,229
Poreč	VIII.	113,998	4.982,39	905,19	0,0492	105,81	108,5	0,2345
Sv. Petar u Šumi	VII.	106,082	4.235,89	273,06	0,0496	101,07	82,8	0,134
Sv. Lovreč	VII.	106,628	4.175,80	389,46	0,1157	97,67	137,5	0,2503
Tinjan	VII.	106,401	4.407,87	369,10	0,0512	99,23	122,4	0,1542
Višnjan	VII.	105,963	4.217,10	355,48	0,038	103,80	126,2	0,1256
Vrsar	VIII.	111,891	4.836,70	1209,42	0,0503	101,18	109,9	0,1374
Žminj	VII.	106,198	4.564,39	283,75	0,0388	99,19	117,2	0,148
Ukupno LAG	n/p	n/p	3.943,25	491,23	0,0527	95,30	106,8	0,15

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova europske unije¹¹

¹¹ Stanje na dan 1. siječnja 2023.

Tablica 7: Broj osoba zaposlenih u pravnim osobama po djelatnosti (NKD 2007) u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj zaposlenih prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj zaposlenih ukupno za sva područja	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T		U
2018.	279	39	2.006	44	354	1.081	2.265	411	2.710.	152	228	283	449	382	738	1.331	413	278	103	0	0	13.549
2019.	287	36	2.145	55	371	1.078	538	401	2.638	173	227	306	448	420	609	1.270	428	298	104	0	0	13.734
2020.	331	39	2.192	59	405	1.279	520	615	2.424	167	253	49	422	421	849	1.296	393	278	119	0	0	13.567

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 8: Poduzetnici u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj poduzetnika prema području djelatnosti – NKD 2007																				Broj poduzetnika ukupno za sva područja	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
2018.	48	6	218	5	10	388	547	77	263	44	8	207	270	176	1	16	23	33	57	0	0	2.396
2019.	55	5	228	6	10	411	538	76	270	50	7	226	290	187	1	14	27	32	62	0	0	2.495
2020.	60	4	223	5	10	408	520	75	282	51	7	240	299	185	1	17	28	35	69	0	0	2.519

Izvor: Hrvatska gospodarska komora

Tablica 9: Obrti u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

Godina	Broj obrta prema djelatnosti		Broj obrta ukupno za sve djelatnosti ¹²
	Proizvodna djelatnost	Uslužna djelatnost	
2018.	205	1.097	2.309
2019.	204	1.188	2.371
2020.	201	1.227	2.369

Izvor: Hrvatska obrtnička komora

¹² Broj obrta ukupno za sve djelatnosti, osim navedenih, uključuje i djelatnosti u prijevozu, ribarstvu, trgovini i ugostiteljstvu

Tablica 10: Struktura poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Organizacijski oblik poljoprivrednika						
	OPG	SOPG	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Druga pravna osoba i ostalo	Od toga broj ekoloških proizvođača
Cerovlje	141	8	9	2	n/p	n/p	4
Funtana	9	n/p	1	n/p	n/p	n/p	0
Gračišće	103	4	8	1	n/p	n/p	1
Karojba	76	6	n/p	4	n/p	n/p	0
Lupoglav	71	7	4	1	n/p	n/p	2
Motovun	72	5	n/p	5	n/p	n/p	0
Pazin	389	23	21	7	n/p	n/p	4
Poreč	454	32	17	18	n/p	1	4
Sveti Petar u Šumi	32	n/p	n/p	1	n/p	n/p	0
Sveti Lovreč	75	3	3	1	n/p	n/p	1
Tinjan	125	8	1	8	n/p	n/p	5
Višnjan	173	9	10	7	n/p	n/p	5
Vrsar	76	6	4	3	n/p	n/p	1
Žminj	154	2	4	2	n/p	n/p	2
Ukupno LAG	1 950	113	82	60	0	1	29

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - AGRONET

Tablica 11: Veličina poljoprivrednih gospodarstva na području LAG-a

JLS	Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva (EUR)					
	do 3.000	3.001 – 8.000	8.001 – 15.000	15.001 – 50.000	50.001 – 100.000	100.001 i više
Cerovlje	53	63	26	12	5	1
Funtana	8	1	1	0	0	0
Gračišće	48	32	20	14	2	0
Karojba	47	27	9	2	1	0
Lupoglav	42	21	11	8	0	1
Motovun	26	29	13	14	0	0
Pazin	227	124	53	27	5	4
Poreč	340	115	41	18	5	3
Sv. Petar u Šumi	19	11	2	0	1	0
Sv. Lovreč	40	27	11	4	0	0
Tinjan	71	43	23	4	1	0
Višnjan	76	69	32	21	1	0
Vrsar	59	21	5	3	1	0
Žminj	72	53	28	8	1	0
Ukupno LAG	1.128	636	275	135	23	9

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Tablica 12: Poljoprivredne i šumske površine na području LAG-a

JLS	Ukupna poljoprivredna površina (ha)	Ukupan broj parcela u ARKOD-u	Livade (ha)	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)	Maslinici (ha)	Pašnjaci (ha)	Oranice (ha)	Šume i šumsko zemljište (ha)
Cerovlje	906,05	2.450	214,47	18,36	44,98	101,79	56,45	465,74	6.340,13
Funtana	132,98	112	2,83	8,54	44,98	101,79	0,32	33,63	167,53
Gračišće	621,04	1.826	182,74	12,32	23,6	3,34	105,71	289,75	2.244,35
Karojba	266,26	869	42,05	8,97	33,99	14,46	20,44	137,88	1.332,05

Lupoglav	567,96	1.152	161,83	2,64	3,95	3,65	202,79	183,67	6.124,01
Motovun	481,46	733	6,57	96,75	103,77	23,19	2,29	210,95	1.798,03
Pazin	1.433,02	4.278	284,58	37,81	76,61	49,54	98,41	871,57	5.795,77
Poreč	259,33	1.966	72,36	21,59	261,91	314,04	35,02	591,85	4.037,21
Sv. Petar u Šumi	75,40	272	15,36	1,82	2,93	0,69	0,83	50,69	398,37
Sv. Lovreč	259,33	710	15,36	9,65	11,44	74,71	24,77	118,70	2.501,02
Tinjan	438,59	1.537	110,52	6,55	20,38	10,75	44,21	240,50	1.769,64
Višnjan	843,63	1.991	75,87	13,77	260,96	100,39	61,03	304,92	2.443,78
Vrsar	337,47	337	13,25	1,98	113,28	55,12	2,60	146,03	1.462,33
Žminj	604,67	1.921	147,76	10,96	17,07	5,18	82,13	334,00	1.566,95
Ukupno LAG	7.227,19	10.093	1.345,55	251,71	1.019,85	858,64	737,00	3.979,88	37.981,17

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede i Hrvatske šume d.o.o.

Tablica 13: Brojno stanje stoke na području LAG-a

JLS	Kategorija stoke							
	Govedo, br. grla	Ovca, br. grla	Koza, br. grla	Konj, br. grla	Svinja, br. grla	Perad, br. grla	Magarac, br. grla	Pčela (pčelinje zajednice)
Cerovlje	477	147	42	13	326	1.421	6	636
Funtana	n/p	n/p	n/p	2	10	n/p	n/p	35
Gračišće	323	215	18	13	336	39.230	51	158
Karojba	49	28	10	14	164	189.747	n/p	254
Lupoglav	510	414	1	2	178	838	2	782
Motovun	19	12	n/p	n/p	23	240	2	265
Pazin	770	355	60	72	668	136.805	29	1.154
Poreč	73	724	169	39	225	5.202	57	470
Sv. Petar u Šumi	10	29	2	11	210	112.229	1	42
Sv. Lovreč	95	275	26	33	19	6.271	12	n/p
Tinjan	71	218	91	78	455	443.258	13	326
Višnjan	161	480	68	10	211	1.407	43	383

Vrsar	44	41	14	6	45	296	4	25
Žminj	278	639	123	58	591	109.993	50	325
Ukupno LAG	2.880	3.577	624	351	3.461	1.046.937	270	4.855

Izvor: *Ministarstvo poljoprivrede*

Tablica 14: Dolasci turista i noćenja u 2018., 2019. i 2020. na području LAG-a

JLS	Godina																	
	2018.						2019.						2020.					
	dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista			dolasci turista			noćenja turista		
	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani	ukupno	domaći	strani
Cerovlje	1.880	211	1.669	12.137	503	11.634	2.057	260	1.797	12.283	639	11.644	1.227	345	882	7.630	985	6.645
Funtana	228.795	7.926	220.869	1.693.854	29.913	1.662.941	243.764	12.111	231.653	1.737.051	33.840	1.703.211	100.130	4.826	95.304	742.720	22.762	719.958
Gračišće	1.610	113	1.497	12.269	370	11.899	1.684	136	1.548	12.235	392	11.843	1.191	218	973	8.672	717	7.955
Karolja	2.144	109	2.035	18.187	339	17.848	2.648	200	2.448	21.839	497	21.342	1.875	212	1.663	16.461	677	15.784
Lupoglav	1.227	53	1.174	8.326	116	8.210	1.538	64	1.474	10.351	218	10.133	875	101	774	6.304	419	5.885
Motovun	19.363	2.830	16.533	47.568	6.009	41.559	23.782	4.481	19.301	53.589	8.721	44.868	9.843	4.599	5.244	26.951	8.294	18.657
Pazin	10.715	3115	7.600	6.1951	6.985	54.966	11.736	3.471	8.265	61.284	7.911	53.373	7.221	2.435	4.786	43.366	6.311	37.055
Poreč	551.149	40.337	510.812	3.139.607	107.925	3.022.682	570.979	44.926	526.044	3.188.578	123.794	3.064.784	189.215	20.052	169.163	1.208.852	68.930	1.139.922
Sv. Petar u Šumi	2.293	72	2.221	21.540	188	21.352	2.510	124	2.386	2.1760	402	21.358	4.351	488	3.863	37.025	1.758	35.267
Sv. Lovreč	6.735	264	6.471	55.443	692	54.751	6.718	284	6.434	55.715	960	54.755	1.764	202	1.562	14.831	814	14.017
Tinjan	7.850	401	7.449	67.843	1.359	66.484	7.916	271	7.645	66.626	930	65.696	5.935	500	5.435	51.659	2.219	49.440
Višnjani	9.957	517	9.440	77.008	1.807	75.201	11.192	690	10.502	85.032	2.430	82.602	6.971	672	6.299	57.935	2.701	55.234

Vrsar	223.054	5.453	21.7601	1.606.131	19.899	1.586.232	218.887	5.683	213.204	1.589.671	22.648	1.567.023	85.654	3109	82.545	679.202	13.103	666.099
Žminj	8.647	281	8.366	77.017	1.291	75.726	9.696	372	9.324	82.082	1.279	80.803	6.689	602	6.087	56.169	2.649	53.520
Ukupno LAG	1.073.419	61.471	1.013.737	6.898.881	177.396	6.711.485	1.115.107	73.073	1.042.025	6.998.096	204.661	6.793.435	422.941	38.361	384.580	2.957.777	132.339	2.825.438

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 15: Dobna struktura nezaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																												Ukupno		
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60 i više			
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M		Ž	U
Cerovlje	1	1	2	1	1	2	0	1	1	2	4	6	0	0	0	0	1	1	2	0	2	0	3	3	2	1	3	1	0	1	20
Funtana	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	2	3	1	2	3	1	1	2	1	1	2	1	0	1	1	2	3	0	2	2	17
Gračičće	0	0	0	1	0	1	0	2	2	0	2	2	1	0	1	1	0	1	1	1	2	2	1	3	0	1	1	1	0	1	12
Karolja	0	0	0	2	2	5	2	3	5	2	5	7	0	1	1	0	3	3	0	1	1	1	2	3	0	3	3	1	2	3	27
Lupoglav	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	1	1	1	1	2	0	0	0	0	4	4	0	3	3	1	1	2	13
Motovun	0	0	0	2	0	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	2	0	2	2	0	2	2	2	2	4	15
Pazin	2	2	4	5	4	0	7	17	24	7	12	19	13	8	21	7	7	14	6	7	13	4	5	9	9	6	15	10	12	22	149
Poreč	3	2	5	11	23	34	28	23	52	15	21	36	25	32	57	23	28	51	20	29	49	18	30	48	15	20	35	17	12	29	380
Sv. Petar u Šumi	0	0	0	0	3	3	2	2	4	2	1	3	0	0	0	0	2	2	0	1	1	0	2	2	1	5	6	1	0	1	21
Sv. Lovreč	0	0	0	2	1	3	0	0	0	3	1	4	1	1	2	2	2	4	1	1	2	0	4	4	0	2	2	0	2	2	21

Tinjan	0	0	0	1	3	4	2	4	6	0	1	1	1	3	4	1	0	1	2	1	3	0	0	0	4	5	9	2	0	2	28
Višnjan	0	0	0	1	4	5	4	2	6	2	1	3	2	3	5	4	1	5	2	3	5	2	0	2	2	6	8	2	1	3	40
Vrsar	0	1	1	4	2	6	2	1	3	1	4	5	2	4	6	6	3	9	5	1	6	5	6	11	5	1	6	2	2	4	53
Žminj	1	1	2	2	3	5	4	2	6	2	3	5	1	2	3	1	2	3	1	3	4	1	1	2	1	3	4	2	3	5	37
Ukupno LAG	7	7	14	32	43	75	53	57	110	37	57	94	47	37	84	47	52	99	41	51	91	32	58	90	40	60	100	41	49	90	833

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (<https://statistika.hzz.hr/>)

Tablica 16: Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a

JLS	Dobna struktura																													ukupno				
	15-19			20-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45-49			50-54			55-59			60-64			65 i više			
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž		U	M	Ž	U
Cerovlje	11	2	13	39	22	61	36	33	69	47	35	82	55	34	89	50	44	94	74	37	111	54	23	77	29	5	34	3	3	6	-	-	-	636
Funtana	-	-	-	5	15	20	30	21	51	28	24	52	28	23	51	22	17	39	23	15	38	19	22	41	26	6	32	11	3	14	1	1	2	340
Gračičće	6	5	11	32	17	49	45	36	81	48	32	80	35	39	74	37	26	63	60	29	89	38	24	62	33	4	37	12	1	13	-	-	-	562
Karolja	6	5	11	37	11	48	38	38	76	46	34	80	38	34	72	43	42	85	40	34	74	43	32	75	28	13	41	6	1	7	2	-	2	571
Lupoglav	8	1	9	17	10	27	19	23	42	18	19	37	35	20	55	25	19	44	25	20	45	26	16	42	25	4	29	4	2	5	1	1	2	337
Motovun	4	-	4	10	16	26	29	17	46	19	19	38	28	20	48	20	20	40	38	20	58	35	23	58	22	6	28	4	1	5	-	-	-	351
Pazin	18	10	28	162	83	245	259	213	472	309	254	563	221	200	421	247	199	446	281	232	513	290	218	508	222	72	294	72	30	102	14	1	15	3607
Poreč	21	14	35	203	163	366	417	405	822	539	496	1035	447	391	838	381	414	795	421	485	906	491	553	1052	459	253	712	179	70	249	31	6	37	6847

Sv. Petar u Šumi	2	3	5	29	18	47	29	20	49	29	31	60	26	20	46	36	38	74	41	43	84	36	14	50	18	2	20	3	-	3	-	-		438
Sv. Lovreč	2	1	3	15	14	29	21	20	41	40	25	65	25	30	55	27	23	50	31	43	74	34	23	57	30	6	36	6	-	6	3	-	3	419
Tinjan	9	1	10	32	26	58	46	38	84	43	46	89	33	34	67	65	41	106	55	53	108	52	29	81	45	2	47	7	1	8	1	-	1	659
Višnjan	3	2	5	35	28	63	62	39	101	61	56	117	79	62	141	69	51	120	67	46	113	68	54	133	59	18	77	22	4	26	1	-	1	897
Vrsar	5	3	8	36	28	64	59	48	107	73	53	126	66	42	108	50	50	100	63	65	128	65	57	122	67	28	95	19	6	25	4	1	5	888
Žminj	12	4	16	80	50	130	100	90	190	122	108	230	83	77	160	92	98	190	124	91	215	101	61	162	90	21	111	19	4	23	2	3	5	1432
Ukupno LAG	107	51	158	732	498	1230	1190	1041	2231	1294	1232	2526	1199	1105	2304	1134	1082	2216	1943	1213	3156	1295	1149	2444	1153	440	1593	367	126	493	60	13	73	17984

Izvor: Državni zavod za statistiku¹³

¹³ Dobna struktura zaposlenih na području LAG-a temelji se na podacima prema Popisu stanovništva 2011. U vrijeme pisanja Lokalne razvojne strategije LAG-a za razdoblje 2023. – 2027., podaci iz popisa stanovništva 2021. za dobnu strukturu nezaposlenih, a prema službenoj informaciji Državnog zavoda za statistiku, još nisu bili obrađeni

1.3. Demografske značajke LAG područja

Na području LAG-a prema posljednjem službenom popisu stanovništva (DZS, 2021.) registrirano je 42.833 stanovnika, od čega 21.854 žena (51,10%) i 20.993 muškaraca (48,99 %). Stanovništvo LAG-a čini 42,53 % udjela sveukupnog stanovništva Istarske županije.

U odnosu na Popis stanovništva iz 2011. godine broj stanovnika na LAG području se smanjio za 1.553 stanovnika. Najveći pad broja stanovnika je na području grada Pazina koji ima 359 stanovnika manje, općine Vrsar koja ima 239 stanovnika manje te općine Cerovlje koja ima 224 stanovnika manje.

No, ipak nije sva tako crno, općina Funtana ima četiri stanovnika više, dok 45 stanovnika više živi u općini Tinjan.

Prirodni prirast stanovništva je negativan, (razlika broja živorođene djece i broja umrlih osoba) te je prisutan u gotovo svim JLS. U 2020.g., iznosio je -59, što je u odnosu na 2011.g., izuzetno povećanje, (u 2011.g. prirodni prirast je bio -2). Najveći negativan prirodni prirast u 2020.g., iznosio je u općini Lupoglav (-12), Sv. Lovreč (-10), Višnjan (-9) i Vrsar (-9).

No pozitivan pomak u prirodnom prirastu na LAG području vidljiv je u općini Sv. Petar u Šumi (+2) i općini Motovun (+6), što budi nadu u opstanak ruralnih prostora Istarskog kraja.

Vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih) je u pozitivnom porastu u odnosu na 2011.g. za 10,99 postotna boda što predstavlja smanjenje u odnosu na 2011.g. kada je vitalni indeks iznosio 99,05, dok je u 2020. g., iznosio 88,06. Najveći pozitivni porast je u općini Motovun koji iznosi 141,9, općini Karojba koji iznosi 18,3, dok je najveći negativni porast vidljiv kod općine Lupoglav (-40,1) i grada Poreča (-30,1).

Prosječna starost u 2021.g., na LAG području iznosila je 42,01 što se ubraja u radno sposobno stanovništvo koje može pokrenuti i voditi gospodarski i ekonomski rast područja. Najstarije stanovništvo obitava na području općina Lupoglav (44,2) i Motovuna (44,4), dok je najmlađe stanovništvo na području općine Karojba (40,3) i Sv. Petar u Šumi (39,4).

Pokretač ekonomskog i gospodarskog razvoja društva je obrazovano stanovništvo. Republika Hrvatska ima samo oko 8% više i visokoobrazovanih ljudi u europskom razmjeru što predstavlja izuzetno nizak postotak. No, na području LAG-a nije taj slučaj.

Naime, LAG područje ima visokih 24,4% stanovništva sa visokoškolskim obrazovanjem u odnosu na ukupan broj stanovništva, a samo 0,06% stanovništva bez završenog obrazovanja. Najviše stanovništva ima sa srednjoškolskim obrazovanjem 46,7%, osnovno školsko obrazovanje ima 20,41% dok je 0,001% stanovništva sa doktoratom. Od ukupnog broja sa visokoškolskim obrazovanjem najviše je stanovništva sa višom i stručnim studijem (5.417), gdje udio od 54,27% čine žene. No žene čine i 71% udjela u stanovništva koje nema završenu osnovnu školu.

Tablica 17: Natalitet, mortalitet i vitalni indeks na području LAG-a

Naziv JLS	Natalitet		Mortalitet		Vitalni indeks		Prosječna starost stanovnika
	2011.	2020.	2011.	2020.	2011.	2020.	
							2011./
Cerovlje	12	16	18	20	66,7	80	42,3
Funtana	8	8	6	12	133,3	66,7	41,6
Gračišće	14	14	19	19	73,7	73,7	41,1
Karojba	12	14	16	15	75,0	93,3	40,3
Lupoglav	10	7	13	19	76,9	36,8	44,2
Motovun	7	13	16	7	43,8	185,7	44,4
Pazin	83	93	87	97	95,4	95,9	42
Poreč	174	164	135	166	128,9	98,8	41,2
Sv. Petar u Šumi	10	10	7	8	142,9	125	39,4
Sv. Lovreč	7	4	12	14	58,3	28,6	42,9
Tinjan	10	13	19	20	52,6	65	42,6
Višnjan	16	20	26	29	61,5	69	42,7
Vrsar	19	18	15	27	126,7	66,7	41,6
Žminj	46	41	47	41	97,9	100	41,9
Ukupno LAG	416	435	418	494	99,05	88,06	42,01

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica 18: Obrazovna struktura stanovništva na području LAG-a

Naziv JLS	Bez škole			Osnovna škola			Srednja škola			Visokoškolsko obrazovanje															Nepoznato
										Svega			Viša i stručni studij			Fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studij			Magisterij			Doktorat			
	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	M	Ž	U	ukupno			
Cerovlje	3	13	16	253	331	584	395	285	680	45	60	105	19	21	40	26	37	63		2	2	0	0	0	1
Funtana	3	11	14	43	65	108	252	220	472	72	58	130	40	30	70	24	26	50	4	2	6	4	0	4	
Gračišće	5	5	10	166	236	402	354	238	592	40	74	114	21	35	56	18	39	57	1		1	0	0	0	
Karojba	6	3	9	170	267	437	354	261	615	41	47	88	24	21	45	16	25	41		1	1	1	0	1	
Lupoglav	2	3	5	129	146	275	221	170	391	29	41	70	14	23	37	14	17	31	1	0	1	0	1	1	
Motovun	6	10	16	140	159	299	203	174	377	33	53	86	13	20	33	19	31	50		2	2	1	0	1	
Pazin	12	22	34	845	1.165	2.010	2.187	1.684	3871	577	697	1.274	235	287	522	338	409	720	16	11	27	4	1	5	1
Poreč	20	68	88	889	1.331	2.220	4.400	4.094	8494	1.198	1.369	2.567	489	572	1.061	633	748	1381	50	40	90	26	9	35	16
Sv. Petar u Šumi	1	5	6	138	186	324	240	187	427	34	50	84	14	19	33	20	31	51	0	0	0	0	0	0	
Sv. Lovreč	5	9	14	86	106	192	250	207	457	35	31	66	12	12	24	21	19	40	1	0	1	1	0	1	
Tinjan	5	7	12	221	274	495	375	302	677	70	84	154	32	31	63	36	52	88	1	1	2	1	0	1	
Višnjan	3	11	14	196	251	447	560	431	991	84	93	177	45	55	100	35	36	71	3	2	5	1	0	1	
Vrsar	3	9	12	191	257	448	597	505	1102	95	99	194	36	43	79	53	52	105	5	3	8	1	1	2	1
Žminj	6	20	26	313	507	820	904	679	1583	124	184	308	54	66	120	66	116	182	3	2	5	1	0	1	1
Ukupno LAG	80	196	276	3.780	5.281	9.061	11.292	9.437	20729	2.477	2.940	5.417	1.048	1.235	2.283	1.319	1.638	2.930	85	66	151	41	12	53	20

Izvor: Državni zavod za statistiku (podaci za stanovništvo prema najviše završenoj školi i spolu)

2. REZULTATI PROVEDBE LRS U RAZDOBLJU 2014. – 2022.

LAG „Središnja Istra“ sa provedbom natječaja krenuo je od 2018. godine te je zaključno sa 1. lipnjem 2023. g., raspisao i obradio ukupno pet natječaja povezanih sa provedbom LSR LAG-a, čime je odobrio ukupno 95 projekata, ukupne vrijednosti 1.773.259,49 EUR-a. Dana 30. lipnja 2023. raspisan je drugi natječaj iz LRS za mjeru sukladno mjeri 4.1.1., za koji podaci nisu uvršteni u tablicu 19, ukupne alokacije 100.250,00 EUR. Donošenje Odluke o odabiru očekuje se tokom rujna 2023. Prvi natječaj **za mjeru 4.1.1. (1.1.1.)** *“Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava”* objavljen je 1.7.2019. godine ukupne alokacije u iznosu od 381.928,40 EUR. Na natječaj je pristiglo 14 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 473.034,66 EUR te je za 11 projektnih prijava 31.12.2019. godine donesena Odluka o odabiru ukupne potpore u iznosu od 379.735,82 EUR. Za 2 projektne prijave izdane u Obavijesti o odbacivanju prijave zbog nedostataka sredstava, dok je za jednu projektnu prijavu izdana Potvrda o odustajanju. Administrativnom obradom APPRRR-a za svih 11 projektnih prijava izdana je Odluka o dodjeli sredstava. **Za mjeru 6.3.1. (1.1.3.)** *„Potpora razvoju malih poljoprivrednika“* objavljena su dva natječaja u razdoblju od 2014.-2022. godine ukupne alokacije 971.941,07 EUR. Prvi natječaj objavljen je 27.3.2018. godine ukupne alokacije u iznosu od 370.555,44 EUR. Na natječaj je pristiglo 25 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 370.555,44 EUR. Dana 20.11.2018 godine donesene se Odluke o odabiru za svih 25 pristiglih projektnih prijava. Administrativnom obradom APPRRR-a za svih 25 projektnih prijava izdana je Odluka o dodjeli sredstava. Drugi natječaj objavljen je 24.11.2021. godine ukupne alokacije u iznosu od 601.385,63 EUR. Na natječaj je pristiglo 97 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 1.458.360,14 EUR. Dana 2.11.2022. godine donesene su Odluke o odabiru za 40 projektnih prijava. Za 55 projektne prijave izdana je Obavijesti o odbacivanju prijave zbog nedostataka sredstava, dok je za jednu donesena Odluka o odbijanju, dok je za jednu prijavu projekta izdana Potvrda o odustajanju. Administrativnom obradom APPRRR-a za svih 40 projektnih prijava izdana je Odluka o dodjeli sredstava. **Za mjeru 7.4.1. (2.1.1.)** *“Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu”* objavljena su dva natječaja. Prvi natječaj objavljen je 1.3.2019. godine ukupne alokacije 275.466,19 EUR. Na natječaj je pristiglo 12 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 232.557,97 EUR. Dana 19.9.2019. godine, donesene su Odluke o odabiru za svih 12 pristiglih projektnih prijava. Administrativnom obradom APPRRR-a za svih 9 projektnih prijava izdana je Odluka o dodjeli sredstava. Za dvije projektne prijave izdana je Odluka o odbijanju. Dok je za jednu projektnu prijavu izdana Potvrda o odustajanju. Drugi natječaj objavljen je 05.11.2020. godine ukupne alokacije 221.680,33 EUR. Na natječaj pristiglo je 11 projektnih prijava ukupno zatražene potpore u iznosu od 190.089,12 EUR. Dana 22.04.2021. godine donesene su Odluke o odabiru za svih 11 projektnih prijava. Administrativnom obradom APPRRR-a za svih 11 projektnih prijava izdana je Odluka o dodjeli sredstava.

LAG „Središnja Istra“ je u razdoblju od 2014. godine **proveo devet različitih projekata** čija je ukupna vrijednost 3.464.579,56 EUR (26.103.874,71 kn), od čega je učešće LAG-a 279.971,82 EUR (2.109.040,81 kn). Na četiri projekta LAG je bio nositelj, dok je na pet projekata bio partner. Projekti su financirani iz različitih sredstava, dok su dva projekta provedena putem podmjere 19.3.2. Projekti suradnje iz LRS LAG-a „Središnja Istra“ 2014. – 2020.

Tablica 19: Rezultati provedbe LRS u razdoblju 2014.-2022. i provedbe drugih projekata

Provedba LRS 2014. – 2022.											
Tip operacije	Natječaj LAG-a		Odobreni projekti od strane LAG-a		Odobreni projekti od strane APPRRR		Potpuno isplaćeni projekti		Pokazatelji		
	br	Alokacija, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	br	Iznos, eura	Br. novostvorenih radnih mjesta (u isplaćenim projektima)	Pokazatelji LAG-a	Pokazatelji LAG-a
4.1.1.	1	381.982,40	11	379.795,82	11	379.795,82	8	314.165,76	4	Najmanje 14 poljoprivrednih gospodarstava primilo potporu za povećanje konkurentnosti PG-a; 442.966,03 EUR	8 poljoprivrednih gospodarstava primilo potporu za povećanje konkurentnosti PG-a; 314.165,76 EUR
4.2.1.	n/p										
6.1.1.	n/p										
6.3.1.	2	970.555,50	65	970.555,50	63	940.555,50	25	370.555,50	0	63 mala poljoprivrednika primilo potporu u sklopu provedbe LRS-a; 940.555,50 EUR	25 mala poljoprivrednika primilo potporu u sklopu provedbe LRS-a; 370.555,50 EUR
6.4.1.	n/p										

7.4.1.	2	422.908,17	23	422.908,17	21	385.795,40	11	205.936,09	0	Najmanje 18 subjekta primilo potporu poboljšanje temeljnih usluga u ruralnom prostoru; 319.470,56 EUR	11 subjekta primilo potporu poboljšanje temeljnih usluga u ruralnom prostoru; 205.936,09 EUR
Provedba drugih projekata u razdoblju 2014. – 2022.											
Naziv projekta	Izvor financiranja projekta	Ukupni iznos projekta, eura	Iznos učešća LAG-a, eura	Razdoblje provedbe projekta	Uloga LAG-a u provedbi projekta [upisati nositelj ili partner ili ostalo]	Rezultati i pokazatelji					
Iz srce Istre...Za vas	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva/Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva - Društveni kapital zajednice	64.900,00	64.900,00	siječanj-prosinac 2014	nositelj	Potpore razvoju lokalnog tržišta, malim proizvođačima i pružateljima usluga s područja središnje Istre. Organizirani su ciklusi edukacija na temu računovodstvenih, pravnih i zakonskih okvira poslovanja i marketinškog plasiranja proizvoda i marketinških trikova; predstavljeni su primjeri dobre prakse; organiziran je sajam lokalnih proizvoda.					
Local action groups for better EU communities - LAGS4EU	Europa za građane - Mreža gradova 2014-2020	1.125.000,00	150.000,00	srpanj 2015. - svibanj 2017.	nositelj	Jačanje participacije građana u javnom i političkom životu zajednice, posebice u implementaciji razvojnih aktivnosti LAG-ova kroz edukaciju, primjere dobre prakse, volontiranje i inkluziju.					
Razvoj stručnog studija održivog agroturizma	Europski socijalni fond - Razvoj ljudskih potencijala 2007-2013	1.779.415,20	114.682,11	lipanj 2015. - rujan 2016.	partner	Razvoj novog studijskog preddiplomskog programa održivog agroturizma, razvoj standarda zanimanja te edukacije nastavnog osoblja. Poticaj za razvoj specifičnih oblika turizma u ruralnim predjelima s naglaskom na					

kroz Hrvatski kvalifikacijski okvir - SODA						prihvatljivu održivu, ekološku poljoprivrednu proizvodnju usklađenu s lokalnim, regionalnim i nacionalnim strategijama, te doprinos zapošljavanju kadrova što čini jezgru koncepta pametne, održive i uključive ekonomije zasnovane na znanju, a s ciljem ostvarenja visoke stope zaposlenosti, produktivnosti i društvene povezanosti.
Novo znanje za buduće zvanje	Europski socijalni fond - Jačanje kapaciteta ustanova za obrazovanje odraslih - faza II	1.318.361,22	91.515,95	prosinac 2015. - prosinac 2016.	partner	Razvoj triju novih obrazovnih programa s ciljem unaprjeđenja kapaciteta u razvoju turističke ponude središnje Istre. Radi se o programima specijalista tradicionalne istarske kuhinje, domaćina/ domaćice u smještajnim objektima te stručnjaka za održavanje bazena i vrtova koji su ciljano prilagođeni potrebama poslodavaca u turističkom sektoru, a razvijeni su sukladno metodologiji i procedurama uspostavljanim kroz Hrvatski kvalifikacijski okvir. Projekt je pridonosi jačanju profesionalnih kapaciteta dvadesetak provoditelja obrazovanja odraslih jer je obuhvatio i stručno usavršavanje nastavnog osoblja za primjenu suvremenih metoda rada i novih tehnologija.
Primjena suvremenih tehnologija u unaprjeđenju poljoprivrede Istarske županije	Istarska županija, Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo i vodoprivredu	15.000,00	15.000,00	srpanj - kolovoz 2016.	nositelj	Postavljanje i umrežavanje profesionalne agrometeorološke postaje na području grada Pazina. Prikupljeni meteorološki podaci mjerodavni su za veći dio središnje Istre, a posebice za više dijelove Pazinštine i Žminjštine gdje se najviše uzgajaju voćarske kulture, a prikazani su na atraktivnom, ali jednostavnom sučelju

						prilagođenom široj populaciji. Osim osnovnih parametara, prikupljaju se te javno prikazuju i podaci o vlažnosti tla i lista, što će značajno olakšati provođenje agrometeoroloških projekata na našem području u budućnosti. Projekt je temelj daljnjeg razvoja i širenja mreže specijaliziranih agrometeoroloških postaja, a sve u cilju lakšeg provođenja zaštite bilja, racionalnijeg navodnjavanja, te naposljetku zaštite okoliša.
INSiGHTS – Integrirane strategije sporog, zelenog i zdravog turizma	Interreg Dunav	17.311.279,13	1.184.385,00	siječanj 2017. – 30. lipanj 2019.	partner	Poticanje održive uporabe prirodne i kulturne baštine uključenih Dunavskih regija sa ciljem očuvanja i obnove lokalnih resursa jačajući potencijal područja za zdrav i spori turizam i stvaranje temelja za razvoj sektora odgovornog zelenog turizma. U sklopu projekta biti će izrađeni okviri upravljanja destinacijom odnosno lokalne strategije održivog turizma koje će uskladiti upravljanje destinacijom sa aspektima zaštite prirodnih i kulturnih dobara te poticati okolišnu i ekonomsku održivost, a što će posljedično dovesti do očuvanja različitosti prirodnih i kulturnih resursa cijele dunavske regije. Donesene lokalne strategije biti će temelj za izradu sveobuhvatnog modela održivog integriranog turizma Dunavskih regija putem koje će dosad fragmentirane destinacije biti organizirane u koordinirane zelene turističke mreže što će posljedično povećati njihovu vidljivost. .Osim toga, biti će realizirane

						pilot akcije koje će u provedbi testirati različite aspekte zdravog, zelenog i održivog turizma. održivog turizma. Na području središnje Istre biti će odrađeno mapiranje i revizija postojećih bike i trek staza te stvorena mreža koja povezuje sve važne kulturne, prirodne i gastro punktove što će objedinjeno činiti eko muzej ili muzej na otvorenom.
Europska mreža za koheziju i solidarnost u ruralnim područjima – ENSURE	Europa za građane – Mreža gradova 2014.-2020.	1.125.000,00	156.000,00	srpanj 2017.- srpanj 2019.	partner	Građanima se nastoji približiti način funkcioniranja Europske unije i njezinih inicijativa kroz teme lokalnog razvoja, sigurnosti hrane, prekogranične mobilnosti radnika i rad lokalnih akcijskih grupa. Lokalni razvoj, sigurnost hrane, prekogranična mobilnost poljoprivrednih radnika, rad lokalnih akcijskih grupa. Ovim se aktivnostima razvijaju alati za borbu protiv euroskepticizma. Dugoročni ishod projekta je trajno partnerstvo i umrežavanje sudionika projekta. Projekt će se realizirati putem šest međunarodnih događanja koji će biti održani na pet različitih lokacija, kao i putem lokalnih aktivnosti svakog od partnera
Domaće od malih nogu	19.3.2. Projekti suradnje	703.156,16	200.878,75	travanj 2019.- travanj 2021.	nositelj	Projektom su se stvorili preduvjeti za povećanje potrošnje te uvođenje kvalitetnih namirnica lokalnih proizvođača u odgojno- obrazovne ustanove na području Istarske županije te postavili kvalitetni temelji za održivu lokalnu ekonomiju, povećanje kvalitete života i očuvanje okoliša.

						Glavne aktivnosti projekta bile su: izrada sveobuhvatne studije o mogućnostima povećanja potrošnje i uvođenja lokalnih proizvoda u odgojno- obrazovne ustanove te edukacije za sve uključene u proces.
The Malvasia Myth	19.3.2. Projekti suradnje	2.661.763,00	131.679,00	rujan 2021. – lipanj 2023.	partner	Projekt „The Myth of Malvasia“ ima za cilj istražiti bogatu povijest ovog vina te uz njega vezane mnogobrojne lokalne narative kako bi osmislili zajednički nazivnik i pomoću novostvorenog međunarodnog brenda promovirali Malvaziju kao i proizvodna područja.

Izvor: Arhiva LAG-a Središnja Istra“; www.lag-sredisnjaistra.hr]

3. OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA U IZRADU LRS

3.1. Opis partnerstva

LAG „Središnja Istra“ po pravnom statusu djeluje kao udruga, neprofitna pravna osoba upisana u Registar neprofitnih organizacija Republike Hrvatske. Tijela Udruge jesu:

- Skupština;
- Upravni odbor;
- Predsjednik
- Dopredsjednik;
- Voditelj.

LAG „Središnja Istra“ Sveukupno ima 43 člana koji čine Skupštinu LAG-a „Središnja Istra“ koji na principima transparentnosti, konsenzusa i jednakosti odlučuju i sudjeluju u radu LAG-a.

Članstvo čine predstavnici iz javnog (48,84%), civilnog (9,30%) i gospodarskog (41,86%) sektora. Skupština je najviše tijelo upravljanja LAG-om. Prema Statutu, ostala tijela LAG-a su: Upravni odbor, Predsjednik, Dopredsjednik te Voditelj.

Skupština LAG-a „Središnja Istra“

Skupštinu čine članovi LAG-a i odnosi se na 18 članova iz gospodarske interesne skupine, 4 iz civilne interesne skupine te 21 iz javne interesne skupine.

Predstavnici gospodarske interesne skupine su: poljoprivrednici (poljoprivredna gospodarstva), zadruga, obrti, trgovačka društva i druge fizičke osobe koje gospodarsku djelatnost obavljaju samostalno, trajno i radi ostvarenja dohotka.

Predstavnici civilne interesne skupine su udruge upisane u Registar neprofitnih organizacija.

Predstavnik javne interesne skupine čini 14 jedinica lokalne samouprave u sastavu LAG-a te pravne osobe čiji su većinski vlasnici i osnivači JLS (škole, dječji vrtić, komunalno i druga javna poduzeća).

Predsjednik (predstavnik javne skupine, JLS), predstavlja i zastupa Udrugu sukladno Statutu. Dopredsjednica (predstavnik javne skupine), zamjenjuje predsjednika u slučaju njegove odsutnosti. Voditeljica, zaposlenica LAG-a, predstavlja i zastupa Udrugu sukladno Statutu.

Upravni odbor LAG-a „Središnja Istra“

Upravni odbor broji 13 članova i ono je nadležno za odabir projekata na LAG natječaju. Gospodarski sektor ima predstavnike šest članova (46,15%), civilni sektor ima tri predstavnika (23,08%), a javni sektor čine četiri predstavnika u UO (30,77%). Od toga je je šest članica ženskog spola (46,15%), a troje je mladih osoba starosti do 40 godina (23,08%).

Rad Upravnog odbora definiran je Statutom. Upravni odbor LAG-a predstavlja tijelo nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS, ali i tijelo LAG-a nadležno za odabir projekata na LAG natječaju.

Tablica 20: Članovi LAG-a (Skupština LAG-a)

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ¹⁴
18	4	21	43	13	3

Izvor: Statut LAG-a „Središnja Istra“; Registar članova

Tablica 21: Tijelo LAG-a nadležno za donošenje odluka koje su vezane za sadržaj i provedbu LRS

Skupština LAG-a „Središnja Istra“

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ¹⁵
18	4	21	43	13	3

Izvor: Statut LAG-a „Središnja Istra“, Registar članova

Tablica 22: Tijelo LAG nadležno za odabir projekata na LAG natječaju

Upravni odbor LAG-a „Središnja Istra“

Gospodarska interesna skupina (broj)	Civilna interesna skupina (broj)	Javna interesna skupina (broj)	Ukupno (broj)	Od toga žena (broj)	Od toga mladih (broj) ¹⁶
6	4	3	13	6	3

Izvor: Statut LAG-a „Središnja Istra“, Registar članova

¹⁴ Osobe do uključujući 40. godina

¹⁵ Osobe do uključujući 40. godina

¹⁶ Osobe do uključujući 40. godina

3.2. Opis tijeka izrade LRS i sudjelovanja različitih interesnih skupina u izradi LRS

Izradu Lokalne razvojne strategije LAG-a „Središnja Istra“ 2023.-2027., LAG je provodio u skladu s LEADER metodologijom, koja promiče participativni i inkluzivni pristup uključivanjem različitih dionika lokalnog razvoja. Kako bi ojačali svoje kompetencije za izradu LRS, zaposlenici LAG-a sudjelovali su na šest radionica koje je organiziralo Ministarstvo poljoprivrede, gdje su teme bile vezane za izradu LRS te dosadašnju provedbu LEADER-a. Za potrebe izrade LRS, LAG je organizirao radionice, sastanke i individualne konzultacije kako bi se što više lokalnih dionika informiralo i uključilo u proces izrade LRS. Koordiniranje izrade obavljao je ured LAG-a uz članove Upravnog odbora. Tijekom lipnja 2022., održane su dvije radionice za izradu LRS, jedna u Žminju i druga u Poreču. Tema radionica je bila prezentacija analize stanje LAG područja. Ukupno je sudjelovalo 45 sudionika što ukazuje na široku participaciju i raznolikost dionika u procesu izrade LRS, jer su sudjelovali predstavnici svih sektora. Na predmetnim radionicama raspravljalo se o prednostima i slabostima te prilikama i prijetnjama koje su proizašle iz analize područja LAG-a. Također, u lipnju su održani radni sastanci sa predstavnicima svih 14 JLS LAG područja gdje se individualno prezentirao način izrade LRS za novo programsko razdoblje te se razgovaralo o potrebama pojedinih JLS-a gdje su se definirali projekti ovisno o fazi pripremljenosti. Od srpnja do prosinca 2022., sa više predstavnika različitih sektora održano je više radnih sastanaka. Zaposlenici LAG-a su od veljače do travnja 2023., sudjelovali na raznim događanjima kao što su: Dani meda, Vinistra, edukativnoj radionici „Inovacija poslovnog modela“, sajam AgroTerra Istra 2023, itd., gdje su lokalne dionike upoznali sa budućim planiranim intervencijama koji će se nalaziti u LRS te novim programskim razdobljem, odnosno sa sadržajem ZPP RH. Kako bi se što kvalitetnije definirali ciljevi LRS te intervencije, LAG je izradio online obrazac za prikupljanje projektnih ideja¹⁷ koji je objavio na mrežnoj stranici LAG-a te dostavio link potencijalnim korisnicima iz baze podataka LAG-a. Sukladno prikupljenim projektnim prijedlozima, uočeno je kako se oko 44% projekata odnosi na ulaganje u poljoprivredu, a oko 28 % na ulaganje u javnu infrastrukturu kao što su opremanje dječjih igrališta, opremanje i uređenje društvenih i kulturnih centara, uređenje pješačkih staza, itd. Također, analizom projektnih prijedloga utvrđeno je kako je dio poljoprivrednika zainteresiran za preradu vlastitih poljoprivrednih proizvoda, dok je dio manjih poljoprivrednika uz preradu zainteresiran i za prodaju te promociju vlastitih poljoprivrednih proizvoda. LAG je putem radnih sastanaka definirao dodatne potrebe i eventualne nejasnoće vezano za izradu i provedbu LRS. Tijekom lipnja 2023., zaposlenici LAG-a održali su pojedinačne radne sastanke sa predstavnicima JLS-a, kako bi predstavili ciljevi i intervencije LRS. Također, pojasnio im se pojam „Pametnih sela“ te koliko je bitno da razvoj ruralnih područja ide u tom smjeru. Tijekom održavanja radionica povodom Natječaja za mjeru 1.1.1. LRS LAG-a 2014.-2020., održani su radni sastanci sa poljoprivrednicima, kako bi se prezentirale potencijalne intervencije unutar LRS 2023.-2027. Radni sastanci sa civilnim sektorom održani su tijekom srpnja u uredu LAG-a. LRS je objavljena na mrežnoj stranici LAG-a¹⁸ kako bi zainteresirana javnost mogla sudjelovati u davanju eventualnih prijedloga i komentara LRS putem online obrasca¹⁹ te bila upućena u izradu LRS. Predmetno je postavljeno na mrežnu stranicu prije usvajanja od strane nadležnog tijela LAG-a. Skupština LAG-a usvojila je LRS za razdoblje 2023.-2027. na sjednici održanoj 25. rujna 2023. godine.

¹⁷ [Obrazac za prikupljanje projektnih ideja](#)

¹⁸ [Javno savjetovanje LRS LAG-a "Središnja Istra" 2023.-2027.](#)

¹⁹ [Obrazac za komentare na LRS LAG-a "Središnja Istra" 2023.-2027.](#)

Tablica 23: Događaji i sudionici tijekom izrade LRS

Naziv događaja (sastanak, radionica i sl.)	Broj sudionika	Mjesto održavanja događaja	Datum održavanja događaja
Radne skupine za izradu LRS	22	Žminj	20.6.2022.
Radne skupine za izradu LRS	25	Poreč	20.6.2022.
Individualne konzultacije sa predstavnicima JLS o potrebi ulaganja u manju društvenu infrastrukturu	14	Poreč, Pazin, Cerovlje, Funtana, Vrsar, Sveti Lovreč, Sveti Petar u Šumi, Tinjan, Žminj, Gračišće, Lupoglav, Motovun, Karojba, Višnjan	lipanj 2022.
Radni sastanak/civilni sektor	5	Ured LAG-a	srpanj 2022.
Radni sastanak / civilni sektor	3	Ured LAG-a	srpanj 2022.
Radni sastanak/poljoprivrednici	8	Ured LAG-a	kolovoz 2022.
Sastanak/vinogradari	5	Poreč	Rujan 2022
Sastanak/poljoprivrednici	3	Ured LAG-a	studeni 2022.
Sastanak/poljoprivrednici	4	Ured LAG-a	prosinac 2022.
Individualne konzultacije / pčelari	6	„Dani meda“ Pazin	24.-25. veljače 2023.
Individualne /poljoprivrednici	5	Radionica „Inovacija poslovnog modela“ Pazin	22.-23. ožujka 2023.
Individualne konzultacije	15	Sajam „AgroTerra Istra“ Pazin	14.-16. travnja 2023.
Radni sastanci/JLS	14	Poreč, Pazin, Cerovlje, Funtana, Vrsar, Sveti Lovreč, Sveti Petar u Šumi, Tinjan, Žminj, Gračišće, Lupoglav, Motovun, Karojba, Višnjan	lipanj 2023.
Radionica, konzultacije, poljoprivrednici	9	Radionica, Natječaj za mjeru 1.1.1. LRS LAG-a 2014.-2020., Pazin	6. srpnja 2023.

Radionica, konzultacije, poljoprivrednici	4	Radionica, Natječaj za mjeru 1.1.1. LRS LAG-a 2014.-2020., Poreč	11. srpnja 2023.
Radni sastanci/civilni sektor	8	Ured LAG-a	Srpanj 2023.
Javno savjetovanje		Mrežna stranica LAG-a	18.9. – 25.9.2023.

Izvor: LAG „Središnja Istra“

4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA PODRUČJA

4.1. Rezultati analize stanja područja na temelju SWOT analize

Tablica 24: SWOT analiza LAG-a

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Dobar geoprometni položaj - Dio članica LAG-a nalaze se na moru i razvijene su turističke destinacije - Povoljni klimatski i zemljišni uvjeti za poljoprivrednu proizvodnju (bijela, siva i crvena Istra) - Očuvane prirodne i kulturne raznolikosti - Bogata tradicijska baština - Jedinstvena materijalna i kulturna baština - Površine pod NATUROM 2000 - Rast broja PG - Tradicija bavljenja pčelarstvom - Postojanje strukovnih udruga - Postojanje velikih livadnih površina - Postojanje autohtonih proizvoda - Šume pogodne za rast tartufa - Postojanje poslovnih zona i poduzetničkih potpornih institucija - Dobra pokrivenost područja informacijsko komunikacijskom infrastrukturom - Klimatski uvjeti povoljni za bavljenje cjelogodišnjim turizmom - Postojanje smještajnih kapaciteta - Veliki broj turističkih dolazaka - Većina stanovništva LAG područja ubraja se u radno sposobno stanovništvo (42.g.) - Visoki udio stanovništva VSS, VŠS i SSS - Postojanje osnovnih škola i predškolskih ustanova na području svake JLS - Postojanje dvije srednje škole - Postojanje društvenih i kulturnih domova u svakoj JLS - Postojanje proaktivnog LAG-a - Postojanje proaktivnog FLAG-a 	<ul style="list-style-type: none"> - Usitnjenost poljoprivrednih površina - Neriješeni imovinsko-pravni odnosi. - Poljoprivreda kao dopunska djelatnost kod većih i manjih gospodarstava - Nedovoljno razvijeno stočarstvo s obzirom na potencijale područja - Nedovoljno razvijeno voćarstvo i povrtlarstvo te vinogradarstvo s obzirom na potencijal područja - Nejednoliko razvijeno pčelarstvo na području LAG-a - Starost nositelja gospodarstva - Negativan prirodni prirast stanovništva na LAG području - Nedovoljan broj mladih koji se bave poljoprivredom - Veliki broj malih poljoprivrednih gospodarstava (SO do 3000 €) - Dotrajala poljoprivredna mehanizacija - Nedovoljna diverzifikacija poljoprivrednih gospodarstava - Nedovoljan udio ekoloških proizvođača u ukupnom broju PG - Nedovoljna povezanost lokalnih proizvođača sa hotelima, restoranima, javnim ustanovama - Nedovoljna promocija destinacije „Središnja Istra“ - Nedovoljna opremljenost objekata u kulturi - Nedovoljan broj i uređenost dječjih igrališta - Nedovoljno uređena javna

	<p>infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nepostojanje sustava javne odvodnje u naseljima koja se nalaze u unutrašnjosti - Nezadovoljavajući stupanj pročištača vode - Nedovoljno uređeni vatrogasni domovi - Nedovoljno prilagođeni društveni domovi
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - Rastući trend potražnje za lokalnim proizvodima - Mogućnost plasmana lokalnih proizvoda tijekom turističke sezone - Prepoznatljivost destinacije „Središnja Istra“ - Veliki turistički potencijal LAG područja (objedinjuje tzv. Plavu i Zelenu Istru) - Razvoj tartufarstva na cijelom području - Umrežavanje putem IKT - Digitalizacija područja - Mogućnost korištenje sredstva EU - Brendiranje lokalnih proizvoda - Mogućnost razvoja selektivnih oblika turizma - Mogućnost razvoja ekološke poljoprivrede i proizvodnje certificiranih proizvoda - Mogućnost razvoja kratkih lanaca opskrbe putem primjera dobre prakse na LAG području 	<ul style="list-style-type: none"> - Negativan utjecaj klimatskih promjena na poljoprivrednu proizvodnju - Neusklađenost zakonske regulative sa realnim potrebama poduzetnika - Visoki indeks razvijenosti JLS kao potencijalna prepreka pri korištenju sredstva EU fondova - Nepovoljna demografska slika

SWOT analiza služi za utvrđivanje snaga i slabosti kao unutarnjih činitelja LAG područja i prilika i prijetnji kao vanjskih činitelja, koji su najčešće izvan naše kontrole. Na snage se treba usredotočiti i učiniti ih još boljima, dok na slabostima treba raditi kako bi prestale biti slabosti i prerasle u snage. Prilike treba iskoristiti koristeći snage koje imamo, a prijetnje treba izbjeći ili, ako to nije moguće, pokušati ih minimizirati koristeći snage i prilike. SWOT analiza LAG područja nastala je zajedničkim radom zaposlenika LAG-a i radnih skupina iz svih interesnih skupina, koji su svoja mišljenja izrazili na radionicama, sastancima i individualnim konzultacijama.

Osnovnu snagu LAG područja čine povoljni klimatski i zemljišni uvjeti kao i izuzetno povoljan geoprometni položaj, očuvana prirodna i kulturna raznolikost, bogata tradicijska baština, kao i pokrivenost područja poljoprivrednim i šumskim površinama koji su većim dijelom pod NATUROM 2000, što može potaknuti razvoj ekološke poljoprivrede. Snagu čini i primjetan porast broja poljoprivrednih gospodarstava, tradicija bavljenja pčelarstvom i

drugim granama poljoprivredne proizvodnje. Dobra pokrivenost informacijsko komunikacijskom tehnologijom čini pozitivan korak prema digitalizaciji naselja u ruralnim područjima, tzv. konceptu pametnih sela.

LAG područje pokriva naselja koja se nalaze na obalnom dijelu, ali i ona u unutrašnjosti Istre, što predstavlja i snagu i slabost. Slabost, jer je Istra najrazvijenija turistička regija u RH, što može predstavljati prepreke pri korištenju sredstava nacionalnih i EU fondova. S druge strane predstavlja snagu, jer se lokalni proizvodi iz unutrašnjosti područja mogu plasirati u turističkim središtima Istre. Kao problem može se izdvojiti usitnjenost poljoprivrednih površina, neriješenost imovinsko pravnih odnosa što dovodi do situacije da se poljoprivredna djelatnost razvija kao dopunska djelatnost. Također je vidljivo kako je nedovoljno razvijeno bavljenje voćarstvom, povrtlarstvom te vinogradarstvom, kao i stočarstvom, uključujući pčelarstvo, uz korištenje zastarjele poljoprivredne mehanizacije. S obzirom da se poljoprivreda razvija kao dopunska djelatnost zapostavljena je diverzifikacija poljoprivrednih gospodarstava te nije razvijena dodana vrijednost gospodarstva, kao ni primarnog poljoprivrednog proizvoda. Nedovoljna je povezanost lokalnih proizvođača sa hotelima, restoranima te javnim ustanovama (odgojno obrazovnim) gdje plasman proizvoda otežavaju zakonske regulative.

Vidljivo je i postojanje društvenih i kulturnih domova koji su nedovoljno uređeni i opremljeni kao i javna infrastruktura (pješačke i biciklističke staze, dječja igrališta, šetnice, itd.).

Prilike koje se izdvajaju je rastući trend potražnje za domaćim, lokalnim proizvodima te ekološki uzgojenim proizvodima koji se mogu plasirati tijekom cjelogodišnje turističke sezone. Središnja Istra je sve više prepoznatljiva destinacija koja se ističe svojom autohtonošću, krajobraznom posebnosti, ljubaznošću lokalnih ljudi, ali i bogatom gastro ponudom. Na području LAG-a održavaju se poznate domaće i međunarodne manifestacije (*Vinistra, S klobasicim u EU, Dani pršuta, itd.*) koje privlače sve veći broj domaćih, ali i stranih gostiju i postaju brend Istre u cjelini. Na LAG području postoji mogućnost revitalizacije starih kuća te mogućnost sve većeg razvoja ruralnog turizma.

Sve veća je potreba, ali i prilika povezivanja obalnog i unutrašnjeg dijela LAG područja. Kao prijetnja, na koju se ne može utjecati, mogu se izdvojiti promjene klime koje imaju veliki utjecaj na poljoprivrednu proizvodnju. Uz navedeno vidljivo je starenje stanovništva te izražena depopulacija područja što je trend u cijeloj RH.

5. OPĆI CILJEVI, SPECIFIČNI CILJEVI I INTERVENCIJE LRS

5.1. Prikaz potreba LAG područja

Tablica 25: Potrebe LAG područja

Naziv potrebe	Opis potrebe	Naziv općeg cilja LRS kojim se ispunjava potreba	Naziv specifičnog cilja LRS kojim se ispunjava potreba
P-1. Sustavni razvoj poljoprivrednika	Iz SWOT analize područja LAG-a, jasno proizlazi potreba za sustavnim razvojem poljoprivrede kako bi se unaprijedila poljoprivredna produktivnost, očuvala tradicija i osigurala održivost sektora. Uočena je potreba za unapređenjem poljoprivredne proizvodnje s posebnim naglaskom na diverzifikaciju i modernizaciju, kako bi se povećala ekonomska održivost i privukli mladi poljoprivrednici te kako bi se stvorila i/ili održala radna mjesta.	OC-1. Integrirani pristup poljoprivredi na području LAG-a „Središnja Istra“	SC-1.1. Povećanje ekonomske održivosti i konkurentnosti poljoprivrednika

P-2. Poticanje ekološke proizvodnje	Promocija ekološke poljoprivrede i poticanje udjela ekoloških proizvođača radi zaštite okoliša i stvaranje konkurentske prednosti kako bi se pružila zdrava hrana za zajednicu te poboljšali ekonomski izgledi poljoprivrednika. Ujedno ekološka proizvodnja doprinosi očuvanju prirodnih resursa, smanjenju onečišćenja i očuvanju biološke raznolikosti.	OC-1. Integrirani pristup poljoprivredi na području LAG-a „Središnja Istra“	SC-1.2. Razvoj i unapređenje ekoloških poljoprivrednika
P-3. Poticanje proizvodnje i razvoj lokalnih proizvoda	Potreba za poticanjem proizvodnje i razvojem lokalnih proizvoda proizlazi iz sve većeg interesa potrošača za autentičnim, lokalno proizvedenim proizvodima što će omogućiti poljoprivrednicima dodanu vrijednost primarne poljoprivredne proizvodnje.	OC-1. Integrirani pristup poljoprivredi na području LAG-a „Središnja Istra“	SC- 1.3. Razvoj dodane vrijednosti primarne poljoprivredne proizvodnje

<p>P-4. Stvaranje povoljnijih uvjeta za život i rad na području LAG-a</p>	<p>Potreba za stvaranjem povoljnijih uvjeta za život i rad na području LAG-a proizlazi iz SWOT analize gdje je uočena potreba za obnovu, izgradnju i opremanje objekata u kulturi, dječjih igrališta i druge javne male ruralne infrastrukture.</p>	<p>OC-2. Revitalizacija područja LAG-a „Središnja Istra“</p>	<p>SC-2.1. Unapređenje kvalitete života i poticanje održivog razvoja područja LAG-a „Središnja Istra“ kroz razvoj male ruralne infrastrukture</p>
<p>P-5. Pобољшanje kvalitete života na području LAG-a</p>	<p>Kvaliteta života na LAG području nije zadovoljavajuća jer postoji velika razlika između urbanih i ruralnih prostora te je prisutna nedovoljna digitalizacija područja.</p>		
<p>P-6. Održivo korištenje resursa i očuvanje okoliša uz smanjenje stakleničkih plinova</p>	<p>Potreba je proizašla iz saznanja očuvanja okoliša i smanjenja stakleničkih plinova koja proizlazi iz potrebe za što većim korištenjem OIE.</p>	<p>Svi opći ciljevi</p>	<p>Svi specifični ciljevi</p>

Razumijevanje potreba LAG područja "Središnja Istra" i njihova povezanost s općim i specifičnim ciljevima ključno je za razvoj usklađene Lokalne razvojne strategije. Temeljem SWOT analize područja LAG-a „Središnja Istra“ definirane su potrebe koje su rangirane po prioritetima (visoki, srednji, niski) bitnima za razvoj LAG područja te je izdvojeno šest najbitnijih potreba na koje LAG provedbom svoje LRS može utjecati. Na osnovu potreba definirani su specifični ciljevi koji doprinose ispunjenju općih ciljeva.

Potreba za sustavnim razvojem poljoprivrednika (P-1.), Potreba za poticanjem ekološke proizvodnje (P-2.), i Potreba za poticanjem proizvodnje i razvoja lokalnih proizvoda (P-3.) imaju međusobnu poveznicu jer se usmjeravaju prema jačanju poljoprivrednog sektora na području LAG-a "Središnja Istra" kako bi se postigla veća ekonomska održivost i konkurentnost poljoprivrednika.

Potreba P-1., temelji se na SWOT analizi područja LAG-a, iz koje proizlazi potreba za sustavnim razvojem poljoprivrede kako bi se unaprijedila poljoprivredna produktivnost, očuvala tradicija i osigurala održivost sektora. Uočena je potreba za unapređenjem poljoprivredne proizvodnje s posebnim naglaskom na diverzifikaciju i modernizaciju, kako bi se povećala ekonomska održivost i privukli mladi poljoprivrednici te sačuvala i/ili otvorila nova radna mjesta.

Potreba P-2., proizašla je iz analize stanja, gdje je uočeno da se na području LAG-a nalaze male površine pod ekološkom poljoprivredom te je bitna promocija ekološke poljoprivrede i poticanje udjela ekoloških proizvođača radi zaštite okoliša i stvaranje konkurentne prednosti poljoprivrednika, kako bi se pružila zdrava hrana za zajednicu te poboljšali ekonomski izgledi poljoprivrednika. Ujedno ekološka proizvodnja doprinosi očuvanju prirodnih resursa, smanjenju onečišćenja i očuvanju biološke raznolikosti.

Potreba P-3., proizašla je iz sve većeg interesa potrošača za autentičnim, lokalno proizvedenim proizvodima što će omogućiti poljoprivrednicima dodanu vrijednost primarne poljoprivredne proizvodnje.

Potreba P-4., koja se izdvojila je *Potreba Stvaranja povoljnijih uvjeta za život i rad na području LAG-a* te odražava potrebu za obnovom i unaprjeđenjem ruralne infrastrukture i poticanjem održivog razvoja. Naime, ruralna područja LAG-a nose veliki potencijal za razvoj, ali istodobno se suočavaju s nizom izazova, uključujući nedovoljno razvijenu infrastrukturu, starenje stanovništva i nepovoljne demografske trendove. Detektirana potreba temelji se na SWOT analizi kako bi se osigurala koherentnost s ciljevima razvoja.

Potreba P-5., *Poboljšanje kvalitete života na području LAG-a* proizašla je iz činjenice kako kvaliteta života na LAG području nije zadovoljavajuća jer postoji velika razlika između urbanih i ruralnih prostora te nedovoljne digitalizacije područja iako je velika pokrivenost širokopojasnim internetom na LAG području.

P-6. *Potreba za održivim korištenjem resursa i očuvanjem okoliša uz smanjenje emisije stakleničkih plinova* igra ključnu ulogu u ostvarivanju specifičnih ciljeva i općih ciljeva LAG-a "Središnja Istra" jer stvara održiviju i konkurentniju ruralnu zajednicu koja je usmjerena prema budućnosti i brizi za okoliš. Naime, P-6 doprinosi ostvarenju OC-1 jer održivo korištenje resursa i prakse koje smanjuju emisiju stakleničkih plinova integriraju se u poljoprivredne procese što potiče trajnost i dugoročnu ekonomsku održivost

poljoprivrednog sektora te doprinosi ostvarenju OC-2. jer očuvanje okoliša i smanjenje emisije stakleničkih plinova doprinose očuvanju prirodne ljepote i biološke raznolikosti ruralnog područja što poboljšava kvalitetu života lokalnog stanovništva i pridonosi dugoročnom održivom razvoju.

5.2. Opis općih i specifičnih ciljeva LRS

Tablica 26: Opći i specifični ciljevi LRS

Naziv općeg cilja	Kratki opis općeg cilja	Naziv specifičnog cilja	Kratki opis specifičnog cilja
OC-1. Integrirani pristup poljoprivredi na području LAG-a „Središnja Istra“	OC-1., promiče holistički pristup razvoju poljoprivrede koji uključuje ekološku održivost, podršku svim poljoprivrednim gospodarstvima te proizvodnju i razvoj lokalnih proizvoda.	SC-1.1. Povećanje ekonomske održivosti i konkurentnosti poljoprivrednika	SC-1.1., usmjeren je na poboljšanje poslovne situacije i konkurentske pozicije poljoprivrednika unutar teritorija LAG-a 'Središnja Istra'.
		SC-1.2. Razvoj i unapređenje ekoloških poljoprivrednika	SC-1.2., ima za cilj potaknuti ekološku proizvodnju kao održivu i ekološki prihvatljivu opciju za poljoprivrednike na području LAG-a "Središnja Istra".
		SC-1.3. Razvoj dodane vrijednosti primarne poljoprivredne proizvodnje	SC-1.3., odnosi se na nastojanja da se unaprijedi kvaliteta i konkurentnost poljoprivrednih proizvoda na lokalnoj razini, posebno kroz dodavanje vrijednosti primarnoj poljoprivredi
OC-2. Revitalizacija područja LAG-a „Središnja Istra“	OC-2., ističe potrebu za obnovom ruralnih područja LAG-a 'Središnja Istra' kako bi se revitalizirala i transformirala te time postala privlačnija i održivija.	SC-2.1. Unapređenje kvalitete života i poticanje održivog razvoja područja LAG-a „Središnja Istra“ kroz razvoj male ruralne infrastrukture	SC-2.1., usmjeren je na unapređenje male javne infrastrukture kako bi se omogućili povoljniji uvjeti za društveni i socijalni razvoj te poboljšala kvaliteta života na LAG području

Opći cilj (OC-1.) *Integrirani pristup poljoprivredi* promiče holistički pristup razvoju poljoprivrede koji uključuje ekološku održivost, podršku svim poljoprivrednim gospodarstvima te proizvodnju i razvoj lokalnih proizvoda. Općem cilju doprinose specifični ciljevi:

SC-1.1. *Povećanje ekonomske održivosti i konkurentnosti poljoprivrednika* dodatno precizira kako će se ostvariti opći cilj kroz podršku poljoprivrednicima na različite načine, provedbom intervencija i drugih aktivnosti bitnima za njihovu ekonomsku održivost i konkurentnost na tržištu. Usmjeren je na poboljšanje poslovne situacije i konkurentske pozicije poljoprivrednika unutar teritorija LAG-a „Središnja Istra“. Ovim ciljem se nastoji osigurati da svi poljoprivrednici na teritoriju LAG-a „Središnja Istra“ imaju stabilan i održiv poslovni

model što uključuje poboljšanje njihove sposobnosti za dugoročno poslovanje u poljoprivredi, povećanje konkurentne prednosti poljoprivrednika na tržištu uvođenjem modernih tehnologija, poboljšanjem kvalitete proizvoda te razvojem novih proizvodnih tehnika.. Ovaj specifični cilj usmjeren je na sve poljoprivredne subjekte, kako bi se potaknuo održivi rast i razvoj poljoprivrednika na LAG području.

SC-1.2. *Razvoj i unapređenje ekoloških poljoprivrednika* ima za cilj potaknuti ekološku proizvodnju kao održivu i ekološki prihvatljivu opciju za sve poljoprivrednike na području LAG-a "Središnja Istra". Time se doprinosi smanjenju negativnih utjecaja konvencionalne poljoprivrede na okoliš, promicanju zdrave hrane i poticanju ekonomske održivosti ekoloških poljoprivrednika. Ovaj cilj također može pridonijeti većoj raznolikosti i ekološkoj zaštiti ruralnih područja, što je ključno za cjelokupni razvoj LAG područja.

SC-1.3. *Razvoj dodane vrijednosti primarne poljoprivredne proizvodnje* odnosi se na nastojanja da se unaprijedi kvaliteta i konkurentnost poljoprivrednih proizvoda na lokalnoj razini, posebno kroz dodavanje vrijednosti vlastitoj primarnoj poljoprivredi kroz preradu, prodaju te promociju i marketing vlastitih poljoprivrednih proizvoda prije nego što dođu na tržište. Ovaj cilj ima za svrhu poticanje ekonomske održivosti i rasta u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje na području LAG-a "Središnja Istra".

Specifični cilj SC-2.1. „*Unapređenje kvalitete života i poticanje održivog razvoja područja LAG-a "Središnja Istra" kroz razvoj male ruralne infrastrukture* doprinosi ostvarenju drugog općeg cilja LRS (OC-2.) „*Revitalizacija područja LAG-a „Središnja Istra“*“, kako bi LAG područje postalo atraktivna i održiva zajednica koja pruža visoku kvalitetu života svojim stanovnicima te kako bi ona postala privlačnija za život, rad i poslovanje.

Naime kroz revitalizaciju infrastrukture, uključujući uređenje javnih površina, vatrogasnih i društvenih domova, kulturnih centara, dječjih igrališta, itd., područje LAG-a "Središnja Istra" će stvoriti povoljnije uvjete za život i rad svojih stanovnika. To će također potaknuti održivi razvoj područja, privlačenje investicija i povećanje atraktivnosti kako za domicilno stanovništvo, tako i za nove stanovnike, što će doprinijeti boljem standardu života, stvaranju održivih zajednica i promicanju turističkog razvoja. Opći cilj 2 usmjeren je na stvaranje ruralnih zajednica koje su sposobne za dugoročni održivi razvoj.

Doprinos dodanoj vrijednosti LEADER-a koju LAG planira postići očitovat će se prvenstveno kroz potporu inovacijama (inovativnim pristupima i/ili inovativnim projektima). Važno je istaknuti kako je doprinos inovativnim i pametnim rješenjima u selima ujedno i jedan od kriterija doprinosa provedbi koncepta Pametnih sela. Pametna sela su ruralna područja koja koriste inovacije, tehnologiju i održive prakse kako bi poboljšala kvalitetu života svojih stanovnika i promovirala održivi razvoj. Također, provedbom ove LRS dodana vrijednost LEADR-a očituje se i u tome što će se njenom provedbom poboljšati lokalno upravljanje, jer će se provedbom svih intervencija iz LRS poboljšati znanja i vještine lokalnog stanovništva u upravljanju i usmjeravanju razvoja lokalnog područja, kao što je upravljanje i provedba EU projekata, čime se povećavaju i vještine zaposlenika LAG-a.

Opći ciljevi LAG-a, kao što su "Integrirani pristup poljoprivrede na području LAG-a 'Središnja Istra'" i "Revitalizacija područja LAG-a 'Središnja Istra'", značajno doprinose konceptu Pametna sela.

OC-1., Integrirani pristup poljoprivredi potiče održive prakse u ruralnim područjima što uključuje upotrebu pametnih tehnologija i inovacija u poljoprivredi koje mogu pomoći u povećanju produktivnosti i smanjenju ekološkog utjecaja. Osim poljoprivrede, integrirani pristup promiče raznolikost ekonomskih sektora u ruralnim područjima što može uključivati i drugih aktivnosti koje potiču ekonomski rast i razvoj. Pametna sela uključuju digitalnu transformaciju koja omogućuje bolje upravljanje resursima, praćenje poljoprivrednih procesa i pružanje boljih usluga stanovnicima. Integrirani pristup podržava ovu digitalnu tranziciju kroz primjenu pametnih tehnologija.

OC-2., Pametna sela često naglašavaju očuvanje kulturne i prirodne baštine. Revitalizacija područja LAG-a "Središnja Istra" uključivat će projekte koji promoviraju očuvanje tradicija, običaja i prirodnih resursa. Također, Pametna sela teže poboljšati kvalitetu života svojih stanovnika kroz bolju infrastrukturu i usluge. Revitalizacija područja doprinosi stvaranju privlačnih ruralnih zajednica za stanovnike i posjetitelje. Pametna sela promiču održivi razvoj koji se temelji na ekološkoj, ekonomskoj i društvenoj održivosti. Revitalizacija područja putem inovacija i održivih praksi potiče dugoročni razvoj bez štetnih učinaka na okoliš.

Opći ciljevi LAG-a "Središnja Istra" stvaraju okvir za postizanje koncepta Pametna sela.

Uz sve navedeno, LAG će provedbom ove strategije promicati korištenje OIE, održavanje postojećih i/ili stvaranje novih radnih mjesta, poticati mlade za bavljenje poljoprivredom, ekološku poljoprivredu, inovativne i digitalne projekte, kao i stvaranje dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda, sve sa ciljem poticanja gospodarskog rasta na području te pružanja kvalitetne infrastrukture i usluga kako bi život i rad na području LAG-a bio što ugodniji i ljepši.

5.3. Opis intervencija LRS uključujući projekte suradnje

Tablica 27: Intervencije u LRS

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Potreba	Intervencija
OC-1. Integrirani pristup poljoprivredi na području LAG-a „Središnja Istra“	SC-1.1. Povećanje ekonomske održivosti i konkurentnosti poljoprivrednika	P-1. Sustavni razvoj poljoprivrednika	I-1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti poljoprivrednika na području LAG-a „Središnja Istra“
	SC-1.2. Razvoj i unapređenje ekoloških poljoprivrednika	P-2. Poticanje ekološke proizvodnje	
	SC-1.3. Razvoj dodane vrijednosti primarne poljoprivredne proizvodnje	P-3. Poticanje proizvodnje i razvoj lokalnih proizvoda	
OC-2. Revitalizacija područja LAG-a „Središnja Istra“	SC-2.1. Unapređenje kvalitete života i poticanje održivog razvoja područja LAG-a „Središnja Istra“ kroz razvoj male ruralne infrastrukture	P-4. Stvaranje povoljnijih uvjeta za život i rad na području LAG-a	I-2.1.1. Potpora ulaganju u razvoj male ruralne javne infrastrukture
		P-5. Poboljšanje kvalitete života na području LAG-a	
OC-1., OC-2.	SC.1.1. , SC.1.2.; SC.1.3., SC.2.1.	P-6. Održivo korištenje resursa i očuvanje okoliša uz smanjenje stakleničkih plinova	I-1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti poljoprivrednika na području LAG-a „Središnja Istra“
			I-2.1.1. Potpora ulaganju u razvoj male ruralne javne infrastrukture

Tablica 28: Projekti suradnje

Vrsta projekta suradnje	Područje interesa projekta suradnje	Očekivani rezultat provedbe projekta suradnje	Indikativni visina proračuna projekta suradnje (u odnosu na ukupni iznos alokacije koje će LAG ostvariti u razdoblju 2023.-2027.)

Transnacionalni	Poljoprivreda, turizam	Umrežavanje i suradnja sa ciljem daljnje promocije sorte vina Malvazija te nastavak razvoja internacionalnog brenda.	2,22%
Međuteritorijalni	Poljoprivreda, turizam	Očuvanje, valorizacija i promocija istarske gastronomske baštine	0,5%

Tablica 29: Opis intervencija

<p>Naziv i kod intervencije</p>	<p>I-1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti poljoprivrednika na području LAG-a „Središnja Istra“</p>
<p>Područje obuhvata</p>	<p>Cjelokupno područje LAG-a „Središnja Istra“</p>
<p>Kratki opis intervencije: -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS</p>	<p>Temeljem Analize stanja i SWOT analize te iskazanih potreba P-1., P-2., P-3., , izrađena je ova intervencija. Svrha ove intervencije je poticanje poljoprivrednih gospodarstava čija je veličina SO do 150 000 EUR, na unapređenje poljoprivredne produktivnosti kroz investicije u primarnu poljoprivrednu proizvodnju i/ili preradu i/ili prodaju i/ili promociju i marketing vlastitih poljoprivrednih proizvoda. Naime, poljoprivredna gospodarstva često se suočavaju s izazovima povećanja produktivnosti i ostvarivanja dodane vrijednosti. Ova intervencija pruža potrebnu podršku za povećanje njihove konkurentske pozicije na tržištu te se time želi podržati održivi razvoj područja LAG-a "Središnja Istra".</p> <p>Ulaganje u unapređenje poljoprivredne produktivnosti poljoprivrednika ulaganjem u primarnu poljoprivrednu proizvodnju i/ili preradu i/ili prodaju i/ili promociju i marketng vlastitih poljoprivrednih proizvoda kroz tehničku i tehnološku učinkovitost doprinijet će kvaliteti materijalne imovine te posljedično produktivnosti i konkurentnosti poljoprivrednika. Primjena inovativnih i novih tehnologija smanjit će troškove proizvodnje i povećati samoodrživost poljoprivrednih gospodarstava.</p> <p>Provedba ove intervencije doprinosi ostvarenju ciljeva LRS: <i>Općeg cilja OC-1. LRS „Integrirani pristup poljoprivredi na području LAG-a „Središnja Istra““ jer se njenom provedbom promišlja o različitim aspektima poljoprivredne proizvodnje i prerade, što doprinosi boljem upravljanju resursima, zaštiti okoliša i ravnoteži između ekonomske, ekološke i socijalne održivosti.</i> <i>Specifičnim ciljevima:</i> <i>SC-1.1. Povećanje ekonomske održivosti i konkurentnosti poljoprivrednika jer je provedba intervencije usmjerena na primarna poljoprivredna gospodarstva što će ostvariti pozitivan učinak na dohodak te dovesti do njihove održivosti i povećanja konkurentnosti. Ovom intervencijom nastoji se osigurati da poljoprivrednici na teritoriju LAG-a imaju stabilan i održiv poslovni model što uključuje poboljšanje njihove sposobnosti za dugoročno poslovanje u poljoprivredi, povećanje konkurentske prednosti poljoprivrednika na tržištu uvođenjem modernih tehnologija, poboljšanjem kvalitete proizvoda, razvojem novih proizvodnih tehnika ili stvaranjem dodatne vrijednosti kroz preradu i/ili prodaju i/ili promociju i marketing vlastitih poljoprivrednih proizvoda.</i> <i>SC-1.2. Razvoj i unapređenje ekoloških poljoprivrednika što se odnosi na promociju i unapređenje ekološke poljoprivrede te ima za svrhu poticanje održive i ekološki prihvatljive</i></p>

produkcije među poljoprivrednicima te time pridonosimo smanjenju negativnih utjecaja konvencionalnog poljoprivrednog modela na okoliš, promoviranju proizvodnje zdrave hrane i poticanju ekonomske održivosti ekoloških poljoprivrednika. Istodobno, ovaj cilj može doprinijeti većoj biološkoj raznolikosti i očuvanju ruralnih područja, što predstavlja ključni aspekt ukupnog razvoja LAG područja.

SC-1.3. Razvoj dodane vrijednosti primarne poljoprivredne proizvodnje jer povećava produktivnost poljoprivrednih gospodarstava, stvara dodanu vrijednost kroz preradu i/ili prodaju i/ili promociju i marketing vlastitih poljoprivrednih proizvoda, diversificira ponudu proizvoda i tržišta, povećava zaposlenost na području LAG-a te unapređuje lokalnu ekonomiju i zajednicu.

Provedba ove intervencije doprinosi Specifičnim ciljevima ZPP-a:

SC 2. Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanja, tehnologiju i digitalizaciju jer će provedbom ove intervencije ojačati, modernizirati se i stvoriti dodanu vrijednost proizvodnje, što će dovesti do povećanja njihove konkurentnosti na tržištu te ekonomske samoodrživosti.

SC 4. Doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama, uključujući smanjenje emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvenciranja ugljika, te promicanje održive energije jer će se pružati potpora ulaganjima u tehnologiju koja smanjuje emisije stakleničkih plinova i promiču OIE

SC 5. Poticanje održivog razvoja i djelotvornog upravljanja prirodnim resursima, kao što su voda, tlo i zrak, uključujući smanjenje ovisnosti o kemikalijama jer će se pružati potpora ulaganjima u ekološku proizvodnju te će se na taj poticati održivi razvoj i djelotvorno upravljanje prirodnim resursima

SC 6. Doprinos zaustavljanju procesa gubitka bioraznolikosti i pokretanju procesa oporavka bioraznolikosti, poboljšanje usluga

ekosustava te očuvanje staništa i krajobraza jer će se poticati ekološka proizvodnja što dovodi do očuvanja ekosustava i bioraznolikosti

SC 8. Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne

uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo jer će se kroz kriterije odabira promicati zapošljavanje, odnosno stvaranje novih radnih mjesta, kao i očuvanje postojećih što dovodi do socijalne sigurnosti, veće ekonomske moći, samostalnosti, a time i do razvoja ruralnih područja. Također će se poticati mladi poljoprivrednici.

Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 77. uključujući članak 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115.

Doprinos rezultatima iz ZPP-a:

R.9, Očekuje se da će 40 poljoprivrednika primiti potporu kroz provedbu ove intervencije za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju

R.15, Obrazloženje: Očekuje se da će instalirani kapacitet za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije biti do 0,02 MW.

R.16, Obrazloženje: Očekuje se da će 4 poljoprivrednika primiti potporu kroz intervenciju za ulaganja u kapacitete za proizvodnju energije iz OIE,

R.27, Očekuje se da će 6 projekata primiti potporu za ulaganja koja doprinose okolišnoj održivosti i ublažavanju klimatskih promjena (ekološki poljoprivrednici)

R.37, Očekuje se kroz intervenciju biti novostvorenih 8 radnih mjesta

R.39, Očekuje se da će 2 poljoprivrednika primiti potporu za preradu vlastitih poljoprivrednih proizvoda

Dodana vrijednost provedbe LEADER pristupa provedbom ove intervencije se očituje u povećanju konkurentnosti poljoprivrednika LAG područja što doprinosi cjelokupnom održivom razvoju i jačanju identiteta LAG područja. Intervencija je dizajnirana s obzirom na specifične potrebe i uvjete područja LAG-a "Središnja Istra". Ova intervencija doprinosi dodanoj vrijednosti LEADER pristupa na nekoliko načina:

1. **Jačanje poduzetničkih vještina:** Implementacijom ove intervencije, poljoprivrednici na području LAG-a dobivaju priliku unapređenja svojih poduzetničkih vještina. Kroz investicije u primarnu poljoprivrednu proizvodnju i/ili preradu i/ili prodaju i/ili promociju vlastitih poljoprivrednih proizvoda, oni će stjecati nova znanja i vještine koja će ih učiniti konkurentnijima na tržištu. To je u skladu s LEADER pristupom, koji promiče lokalni razvoj temeljen na potrebama i resursima lokalnih zajednica.
2. **Povećanje upotrebe digitalnih i zelenih tehnologija:** Intervencija potiče poljoprivrednike da primjenjuju inovativne i nove tehnologije u svom poslovanju, uključujući "zeleno" tehnologije za očuvanje okoliša. Ovo može smanjiti troškove proizvodnje i povećati samoodrživost poljoprivrednih gospodarstava. LEADER pristup naglašava održivi ruralni razvoj i poticanje upotrebe novih tehnologija za postizanje tih ciljeva.
3. **Jačanje kapaciteta lokalnih dionika:** Intervencija omogućava poljoprivrednicima s područja LAG-a da se uključe u projekte financirane putem LEADER pristupa. Ovo doprinosi jačanju njihovih kapaciteta, što uključuje stjecanje novih znanja i vještina potrebnih za provedbu ovakvih projekata. Povećava

	<p>se i sudjelovanje lokalnih dionika u upravljanju razvojem lokalnog područja, što je ključni aspekt LEADER pristupa.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Razlika u visini potpore: Intervencija se razlikuje od intervencije iz SP ZPP po visini potpore što znači da će provedbom ove intervencije poljoprivrednicima biti dostupna posebna financijska podrška koja se razlikuje od standardnih potpora koje dolaze iz nacionalnih izvora. Ova razlika u visini potpore može privući veći interes i potaknuti inovativnost i raznolikost u projektima na lokalnoj razini. 5. Prioritetni sektori: Intervencija identificira prioritetne sektore koji će biti podržani, što je usklađeno s potrebama i mogućnostima LAG područja. Ovo omogućava fokusiranje na projekte koji su od najveće važnosti za LAG 'Središnja Istra' i njegove lokalne dionike. 6. Vrsta ulaganja: Intervencija omogućuje ulaganje u primarnu poljoprivrednu proizvodnju, ali i preradu, prodaju te promociju i marketing vlastitih poljoprivrednih proizvoda, što je razlika u odnosu na SP ZPP. <p>U konačnici, ova intervencija ne samo da doprinosi konkurentnosti poljoprivrednika na lokalnoj razini, već i pruža dodatnu vrijednost LEADER pristupu promicanjem lokalnog upravljanja, jačanjem kapaciteta i poticanjem inovacija na području poljoprivrede i ruralnog razvoja.</p>
RCiljani korisnici	<p>Prihvatljivi korisnici su: fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u skladu s nadležnim propisima. Fizičke i pravne osobe moraju dokazati ekonomsku veličinu od najmanje 3.000 eura te najviše 150.000 eura.</p>
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	<p>U okviru LAG intervencije, korisnik na LAG natječaju kumulativno mora ispunjavati sljedeće temeljne uvjete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; 2. imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; 3. ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. <p>Ostali uvjeti prihvatljivosti bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>

<p>Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta</p>	<p>Prihvatljive vrste projekata su:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje (primarne i prerade), te zbrinjavanje gnoja, - Ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za edukaciju, prezentaciju, promociju i prodaju poljoprivrednih proizvoda, - Nabava poljoprivredne mehanizacije i opreme te gospodarskih vozila za vlastitu poljoprivrednu proizvodnju i preradu poljoprivrednih proizvoda, mehanizaciju i opremu za skladištenje, rukovanje, transport i primjenu stajskog gnoja, - Restrukturiranje postojećih i/ili podizanje novih višegodišnjih nasada, uključujući opremanje te nabavu potrebne opreme, - Uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje, - Ulaganja u nove sustave navodnjavanja na poljoprivrednom gospodarstvu, u okviru šireg projekta (projekt koji uključuje samo navodnjavanje nije prihvatljiv), - Ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije te pratećih postrojenja i objekata za potrebe primarne poljoprivredne proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda te nabava potrebne opreme. <p>-Ulaganja u objekte za preradu i/ili prodaju i/ili promociju i marketing čiji je izlazni proizvod definiran Prilogom 1 Ugovora o EU, osim proizvoda ribarstva.</p> <p>Popis ostalih prihvatljivih projekata bit će objavljen u LAG natječaju.</p> <p>U okviru LAG intervencije, projekt mora ispunjavati sljedeće temeljne uvjete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. biti usklađen sa ciljevima iz LRS 2. biti usklađen sa jednim ili više specifičnih ciljeva SP ZPP navedenim u članku 6. stavku 1. i 2. Uredbe (EU) 2021/2115 3. provoditi se na području LAG-a na kojem korisnik na LAG natječaju podnosi zahtjev za potporu 4. ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EUR (bez PDV-a) 5. biti usklađen sa pravilima državne potpore, ako je primjenjivo 6. biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom koje se odnosi na predmetni projekt <p>Ostali uvjeti prihvatljivosti bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>
<p>Načela kriterija odabira</p>	<p>Načela kriterija odabira su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Radna mjesta (prednost će imati projekti koji doprinose stvaranju novih radnih mjesta) - Dužina poslovanja (prednost će imati poljoprivrednici koji su duže upisani u Upisnik

	<p>poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dob nositelja/odgovorne osobe poljoprivrednog gospodarstva (prednost će imati osoba starija od 18 i mlađa od 40 godina u godini prijave na LAG natječaj, koja je nositelj/odgovorna osoba poljoprivrednog gospodarstva prijavitelja) - Sektor ulaganja (prednost će imati ulaganja u stočarstvo) - Vrsta poljoprivredne proizvodnje (prednost će imati poljoprivredna gospodarstva koja posjeduju Rješenje o upisu u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji i oni koji će do kraja realizacije projekta ishodovati Rješenje o upisu u Upisnik subjekata o ekološkoj proizvodnji) - Doprinos digitalizaciji i područja (prednost će imati projekti koji u svojoj provedbi imaju aktivnosti digitalizacije) - Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena (prednost će imati projekti koji u svojoj provedbi imaju ulaganja u obnovljive izvore energije) <p>Detaljna razrada kriterija odabira bit će navedena u LAG natječaju.</p>
Najniža ukupna vrijednost projekta	Odredit će se u LAG natječaju.
Najviša ukupna vrijednost projekta	Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000,00 EUR (bez PDV-a)
Najniži iznos potpore po projektu	Odredit će se u LAG natječaju.
Najviši iznos potpore po projektu	Do 50.000 EUR
Intenzitet potpore	Visina potpore iznosi do 50% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova, a može se uvećati do 85% ukupno prihvatljivih troškova za ulaganja malih poljoprivrednih gospodarstava.

Pokazatelji

Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a	Kroz provedbu ove intervencije planirano je stvaranje 8 novih radnih mjesta.
Broj sačuvanih radnih mjesta	Kroz provedbu ove intervencije planirano je očuvanje postojećih 13 radnih mjesta.

R.b.		
1.	Naziv pokazatelja	R. 9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava
	Mjerna jedinica	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	Kroz provedbu ove intervencije očekuje se 40 poljoprivrednika koji su dobili potporu
2.	Naziv pokazatelja	Poljoprivredna mehanizacija (za koju je dodijeljena potpora kroz provedbu ove intervencije)
	Mjerna jedinica	Broj poljoprivredne mehanizacije
	Ciljna vrijednost	Kroz provedbu ove intervencije očekuje se da će potpora biti dodijeljena za 14 traktora

3.	Naziv pokazatelja	R.15 Energija iz obnovljivih izvora iz poljoprivrede i šumarstva te iz drugih obnovljivih izvora
	Mjerna jedinica	MW
	Ciljna vrijednost	0,02
4.	Naziv pokazatelja	R.16 Ulaganja povezana s klimom
	Mjerna jedinica	broj poljoprivrednih gospodarstva koji primaju potporu
	Ciljna vrijednost	4
5.	Naziv pokazatelja	R.27 Uspješnost u području okoliša ili klime ostvarena ulaganjem u ruralna područja
	Mjerna jedinica	Broj poljoprivrednika
	Ciljna vrijednost	6
6.	Naziv pokazatelja	R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva (Intervencija u preradu poljoprivrednih proizvoda)
	Mjerna jedinica	Broj ruralnih poduzeća
	Ciljna vrijednost	2
7.	Naziv pokazatelja	Ulaganja u prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	Kroz provedbu ove intervencije očekuje se da će biti dodijeljena potpora za 2 projekta koji se odnose na ulaganja u prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda
8.	Naziv pokazatelja	Ulaganja u promociju i marketing vlastitih poljoprivrednih proizvoda
	Ciljna vrijednost	Broj projekta
	Mjerna jedinica	Kroz provedbu ove intervencije očekuje se da će biti dodijeljena potpora za 2 projekta koji se odnose na ulaganja u promociju i marketing vlastitih poljoprivrednih proizvoda

Naziv i kod intervencije	I-2.1.1. Potpora ulaganju u razvoj ruralne male javne infrastrukture
Područje obuhvata	Cjelokupno područje LAG-a „Središnja Istra“
<p>Kratki opis intervencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> -svrha intervencije - doprinos intervencije općem i specifičnom cilju LRS - doprinos intervencije specifičnom cilju ZPP - pripadnost intervencije nekom od članaka Uredbe (EU) 2021/2115 - doprinos pokazateljima rezultata ZPP-a - opis dodatne vrijednosti intervencije u provedbi LEADER pristupa uz naglasak na posebitosti intervencije koje ju razlikuju u odnosu na SP ZPP intervencije - ako je je primjenjivo opis inovativnih elemenata LRS 	<p>Svrha ove intervencije je podržati razvoj ruralne male javne infrastrukture u regiji "Središnja Istra". To uključuje ulaganje u projekte koji poboljšavaju kvalitetu života lokalnog stanovništva, potiču održivi razvoj ruralnih područja i promiču socijalnu koheziju. Primarni fokus ove intervencije je na poboljšanju infrastrukture i usluga koje su od suštinskog značaja za ruralnu zajednicu. Temeljem Analize stanja i SWOT analize te iskazanih potreba P-4. i P-5 izrađena je ova intervencija. Komunalna, društvena i socijalna infrastruktura su jedan od bitnijih elementa kvalitete života u ruralnim područjima. Svrha ove intervencije je razvoj male društvene i komunalne infrastrukture te usluga uz održivo korištenje i očuvanje prirodnih resursa te tradicijske i kulturne baštine, uz razvoj ljudskih potencijala zajednice i primjenu inovativnih i pametnih rješenja na LAG području.</p> <p>Provedba ove intervencije doprinosi ostvarenju ciljeva LRS:</p> <p><i>Općem cilju OC-2. Revitalizacija područja LAG-a „Središnja Istra“ jer omogućuje ulaganje u razvoj ruralne male javne infrastrukture koja je ključna za kvalitetu života stanovnika. Poboljšanjem infrastrukture stanovnicima će biti olakšan pristup osnovnim uslugama i resursima. S obzirom da će se intervencija provoditi uz očuvanje prirodne i kulturne baštine, poboljšanju estetike područja provedba ove intervencije dugoročno pridonosi kvaliteti života stanovnika. Poboljšana infrastruktura također će potaknuti gospodarski razvoj i otvaranje novih poslovnih prilika što dodatno podržava opći cilj 2 LRS.</i></p> <p><i>Specifičnom cilju SC-2.1. Unapređenje kvalitete života i poticanje održivog razvoja područja LAG-a „Središnja Istra“ kroz razvoj male ruralne infrastrukture“ koja se ostvaruje kroz konkretna ulaganja u infrastrukturu koja direktno utječu na svakodnevni život stanovnika i potiču održivi razvoj područja</i></p> <p>Intervencija, u većini svog obuhvata i aktivnosti, pripada uvjetima iz članka 77. uključujući članak 73. Uredbe (EU) br. 2021/2115</p> <p>Provedba ove intervencije doprinosi Specifičnim ciljevima ZPP-a:</p> <p><i>SC 8. Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo na način da će poticati projekte koji stvaraju radna mjesta te poboljšavaju područje LAG-a što dovodi do poticanja socijalne uključenosti i lokalnog razvoja</i></p>

Doprinos rezultatima iz ZPP:

R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima putem stvaranja 1 novog radnog mjesta koje prima potporu u okviru projekata ZPP-a;

R.40 Pametna tranzicija ruralnoga gospodarstva putem min. 2 projekata kojima se doprinosi konceptu Pametnih sela;

R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe putem ruralnog stanovništva, min. 21.000 stanovnika ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a,

Doprinos intervencije dodanoj vrijednosti LEADER-a očituje se u povećanju kvalitete života na LAG području čime se doprinosi cjelokupnom održivom razvoju i jačanju identiteta LAG područja.

Ova intervencija doprinosi dodanoj vrijednosti LEADER pristupa na nekoliko načina:

1. **Lokalno upravljanje i stjecanje znanja i vještina:** Provedbom ove intervencije, lokalno stanovništvo stječe znanja i vještine u upravljanju razvojem svog lokalnog područja. Kroz sudjelovanje u planiranju, provedbi i praćenju projekata ruralne male javne infrastrukture, zajednica razvija sposobnost donošenja odluka i upravljanja resursima. Time se jača društveni kapital i lokalna inicijativa, što je ključno za održivi razvoj.
2. **Transparentnost i vidljivost LAG-a:** Provedbom ove intervencije i konkretnih projekata, vidljivost i transparentnost LAG-a „Središnja Istra“ povećava se među lokalnim stanovnicima. Lokalna zajednica prepoznaje doprinos LAG-a kvaliteti života i održivom razvoju, što jača povjerenje u njegovo djelovanje.
3. **Povećanje vještina zaposlenika LAG-a:** Provedba ove intervencije zahtijeva koordinaciju, upravljanje projektima i stručnost u raznim područjima, uključujući infrastrukturne projekte, očuvanje prirodnih resursa i primjenu inovativnih tehnologija. Zaposlenici LAG-a razvijaju nove vještine i stručnost kako bi učinkovito vodili projektne aktivnosti.
4. **Projekti s jedinstvenim vrijednostima na LAG području:** Intervencija omogućuje provedbu projekata koji su prilagođeni specifičnim potrebama i karakteristikama ruralnih područja LAG-a „Središnja Istra“. To znači da se stvaraju rješenja koja odražavaju lokalnu kulturu, tradiciju i prioritetne potrebe, čime se pridonosi stvaranju jedinstvenih i personaliziranih rješenja za lokalnu zajednicu.
5. **Primjena inovativnih i pametnih rješenja:** Intervencija promiče primjenu inovativnih tehnologija i pametnih rješenja u pružanju društvenih usluga. To uključuje korištenje digitalnih alata, pametnih senzora i drugih tehnoloških inovacija za poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima. Ovo je u skladu s

	<p>konceptom „Pametnih sela“ i omogućava modernizaciju ruralnih područja.</p> <p>Uz sve gore navedeno, različitost intervencije u odnosu na nacionalnu razinu očituje se i u:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Visini planirane potpore po korisniku: Visina planirane potpore po korisniku prilagođena je specifičnim potrebama i resursima LAG-a "Središnja Istra" te će se provedbom ulaganja poboljšati kvaliteta života stanovnika na LAG području. Ova intervencija je usmjerena na projekte koji se često ne obuhvaćaju na nacionalnoj razini. 2. Prihvatljivosti korisnika: Prihvatljivi korisnici isključivo su sa područja LAG-a „Središnja Istra“: Ova intervencija ograničena je na korisnike koji su registrirani i djeluju unutar područja LAG-a. Ovaj pristup omogućuje lokalnim dionicima da direktno sudjeluju u razvoju svojeg područja i osigurava da sredstva budu usmjerena na projekte koji najbolje odgovaraju specifičnostima ovog područja. 3. Uvjeti prihvatljivosti projekata moraju biti usklađeni sa ciljevima LRS: Kako bi projekti bili prihvatljivi, moraju se uskladiti s ciljevima i prioritetima definiranim u Lokalnoj razvojnoj strategiji. Ovo osigurava da projekti direktno doprinose ostvarenju općih i specifičnih ciljeva LRS te su usmjereni na rješavanje stvarnih potreba zajednice. 4. Ograničenje provedbe na području LAG-a: Ova intervencija može se provoditi samo na području LAG-a "Središnja Istra." Ograničavanje provedbe na lokalno područje osigurava da projekti budu usmjereni na specifične potrebe i razvojne izazove ovog područja. 5. Kriteriji odabira različiti su nego na nacionalnoj razini: Ova LAG intervencija primjenjuje različite kriterije odabira u usporedbi s nacionalnim mehanizmima. Prioritet se daje projektima koji se fokusiraju na rekonstrukciju postojećih građevina umjesto izgradnje novih. Također, projekti koji doprinose stvaranju novih radnih mjesta imaju prednost u odabiru. Intervencija također potiče digitalizaciju i inovativnost na području te daje prednost projektima koji uključuju aktivnosti digitalizacije i inovacije. Konačno, projekti koji ulažu u obnovljive izvore energije potiču se i imaju prednost u odabiru kako bi se podržali okolišni ciljevi i ublažavanje klimatskih promjena.
Ciljani korisnici	Prihvatljivi korisnici su: - jedinice lokalne samouprave,

	- javne ustanove neprofitnog karaktera osnovane i u većinskom vlasništvu jedinica lokalne samouprave
Temeljni uvjeti prihvatljivosti korisnika	<p>U okviru LAG intervencije, korisnik na LAG natječaju kumulativno mora ispunjavati sljedeće temeljne uvjete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. imati prebivalište ili sjedište, uključujući podružnicu, ovisno o organizacijskom obliku unutar područja LAG-a putem kojeg podnosi zahtjev za potporu, prije dana objave LAG natječaja sve do proteka roka od 5 (pet) godina od dana konačne isplate sredstava potpore, osim u slučaju ako odabrani LAG promijeni obuhvat područja ili u slučaju više sile i izvanredne okolnosti sukladno članku 3. stavku 1. Uredbe (EU) br. 2021/2116; 2. imati podmirene odnosno uređene financijske obveze prema državnom proračunu; 3. ne smije biti u postupku predstečaja, stečaja, stečaja potrošača ili likvidacije u skladu s posebnim propisima. <p>Ostali uvjeti prihvatljivosti bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>
Prihvatljive vrste projekta i temeljni uvjeti prihvatljivosti projekta	<p>Prihvatljive vrste projekata:</p> <p>Ulaganje u građenje (izgradnja, rekonstrukcija, uređenje i održavanje) i/ili opremanje objekata za različite namjene, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kulturno-društvenu namjenu (društveni domovi, kulturni centri, vatrogasni domovi, knjižnice, čitaonice, muzeji, galerije, interpretacijski centri, itd.) Sportsko-rekreativnu namjenu (sportske građevine, sportska igrališta, bočališta, zip-line staze, biciklističke staze, itd.) • Rekreativnu namjenu (planinarski domovi, izletišta, parkovi, tematski putovi, dječja igrališta, fitness parkovi, šetnice, itd.) • Javno prometnu namjenu (trgovi, pothodnici, nadvožnjaci, javne stube, parkirališta, prolazi, pješačke površine, itd.) • Turističku namjenu (informativni centri, itd.) • Šumarsku namjenu (poučne staze i prateća infrastruktura, itd.) • Komunalnu namjenu (javne sanitarije, javne česme²⁰, groblja i sakralni objekti) • Javna administracija (zgrade JLS, mjesnih odbora, itd.) • Sustave za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za vlastite potrebe, s pripadajućom opremom i infrastrukturom. <p>Popis ostalih prihvatljivih projekata bit će objavljen u LAG natječaju.</p>

²⁰Pojašnjenje značenja, izvor: Hrvatski jezični portal: ograđen i ozidan izvor uređen tako da voda u mlazu slobodno pada (pa se hvata za piće i upotrebu)

	<p>U okviru LAG intervencije, projekt mora ispunjavati sljedeće temeljne uvjete:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. biti usklađen sa ciljevima iz LRS 2. biti usklađen sa jednim ili više specifičnih ciljeva SP ZPP navedenim u članku 6. stavku 1. i 2. Uredbe (EU) 2021/2115 3. provoditi se na području LAG-a na kojem korisnik na LAG natječaju podnosi zahtjev za potporu 4. ukupni iznos projekta ne smije biti veći od 300.000,00 EUR (bez PDV-a) 5. biti usklađen sa pravilima državne potpore, ako je primjenjivo 6. biti usklađen s EU i RH zakonodavstvom koje se odnosi na predmetni projekt <p>Detaljne prihvatljive vrste projekata bit će navedeni u natječaju LAG-a.</p>	
<p>Načela kriterija odabira</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vrsta građenja (ulaganja u rekonstrukciju postojećih građevina ima prioritet u odnosu na izgradnju novih građevina), - Radna mjesta (prednost će imati projekti koji doprinose stvaranju novih radnih mjesta), - Doprinos konceptu Pametnih sela (prednost će imati projekti koji u svojoj provedbi imaju aktivnosti digitalizacije/inovativnosti) - Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena (prednost će imati projekti koji u svojoj provedbi imaju ulaganja u obnovljive izvore energije) <p>Detaljna razrada kriterija odabira bit će navedena u LAG natječaju.</p>	
<p>Najniža ukupna vrijednost projekta</p>	<p>10.000 EUR</p>	
<p>Najviša ukupna vrijednost projekta</p>	<p>Najviša ukupna vrijednost projekta je do 300.000 EUR (bez PDV-a)</p>	
<p>Najniži iznos potpore po projektu</p>	<p>8.000 EUR</p>	
<p>Najviši iznos potpore po projektu</p>	<p>Najviši iznos potpore po projektu je do 52.000 EUR</p>	
<p>Intenzitet potpore</p>	<p>Visina potpore iznosi 80% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova</p>	
<p>Pokazatelji</p>		
<p>Broj novostvorenih radnih mjesta (puno radno vrijeme), doprinosi R.37 ZPP-a</p>	<p>Kroz provedbu ove intervencije planirano je stvaranje 1 novog radnog mjesta</p>	
<p>Broj sačuvanih radnih mjesta</p>	<p>Kroz provedbu ove intervencije planirano je očuvanje 1 radnog mjesta.</p>	
<p>R.b.</p>		
<p>1.</p>	<p>Naziv pokazatelja</p>	<p>Korisnici koji su ostvarili potporu kroz intervenciju</p>
	<p>Mjerna jedinica</p>	<p>Broj korisnika</p>

	Ciljna vrijednost	Kroz provedbu ove intervencije očekuje se 14 korisnika koji su dobili potporu
2.	Naziv pokazatelja	Ulaganja u OIE
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	4
3.	Naziv pokazatelja	R.40. Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva
	Mjerna jedinica	Broj projekata
	Ciljna vrijednost	2
4.	Naziv pokazatelja	R.41.Povezivanje ruralnih područja Europe
	Mjerna jedinica	Broj ruralnog stanovništva koje ima koristi
	Ciljna vrijednost	21000

Skupni prikaz svih pokazatelja za sve intervencije LRS

Intervencija LRS	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Doprinos pokazatelja ma rezultata ZPP	Ciljna vrijednost po godinama						Ukupna vrijednost	
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.		2029.
I-1.1.1.	R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R 37					8			8
I-1.1.1.	Sačuvana radna mjesta	Broj sačuvanih radnih mjesta						13			13
I-1.1.1.	Korisnici koji su ostvarili potporu kroz intervenciju	Broj korisnika						40			40
I-1.1.1.	R.9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	R 9					40			40
I-1.1.1.	R.15 Energija iz obnovljivih izvora iz poljoprivrede i šumarstva te iz drugih obnovljivih izvora	MW	R 15					0,02			0,02
I-1.1.1.	R.16 Ulaganja povezana s klimom	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji	R 16					4			4

		primaju potporu										
I-1.1.1.	R.27 Uspješnost u području okoliša ili klime ostvarena ulaganjem u ruralna područja	Broj projekata	R 27					6				6
I-1.1.1.	R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva	Broj poduzeća	R.39					2				2
I-1.1.1.	Ulaganja u prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda	Broj projekata						2				2
I-1.1.1.	Ulaganja u promociju i marketing vlastitih poljoprivrednih proizvoda	Broj projekata						2				2
I-2.1.1.	Korisnici koji su ostvarili potporu kroz intervenciju	Broj korisnika						14				14
I-2.1.1.	R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	R 37					1				1
I-2.1.1.	Sačuvana radna mjesta	Broj sačuvanih radnih mjesta						1				1
I-2.1.1.	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	R.40./SC 8					2				2

I-2.1.1.	Ulaganje u OIE	Broj projekata						4			4
I-2.1.1.	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnih stanovnika koje imaju koristi	R.41./SC 8.					21000			21000

Prikaz kriterija na temelju kojih projekti iz intervencije doprinose provedbi koncepta Pametnih sela

r.b.	Kriterij koji doprinosi provedbi koncepta Pametnih sela	Kriteriji LAG-a na temelju kojih se projekti svrstavaju u projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
1.	Inovativna i pametna rješenja u selima	Inovativnost na razini LAG-a (digitalizacija poslovanja, razvoj aplikacija, itd.)
2.	Digitalizacija u poljoprivredi i ostalim društvenim aktivnostima u selima	Ulaganja u digitalizaciju u poljoprivredi i drugim aktivnostima koji se odnose na proizvodnju i usluge te malu javnu infrastrukturu
3.	Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanje klimatskih promjena u selima.	Ulaganja i aktivnosti kojima se doprinosi zaštiti okoliša i otpornosti na klimatske promjene (ulaganja u ekološka poljoprivredu te ulaganja u OIE)

5.4. Opis procesa odabira projekata na LAG natječajima

LAG će raspisati natječaj za pojedini tip intervencije prema akcijskom i financijskom planu koji su navedeni u LRS. Tekst natječaja odobrava Upravni odbor koji prije raspisivanja prvog LAG natječaja imenuje **Ocjenjivački odbor** (u daljnjem tekstu OO) i Povjerenstvo za prigovore. Za navedena tijela biti će izrađen Pravilnik (interna metodologija) rada koja će biti odobrena od strane UO-LAG-a. Sve faze postupka odabira projekta bit će definirane te pojašnjene u LAG natječaju.

Nakon odobrenja ukupne natječajne dokumentacije od strane nadležnog tijela LAG-a, natječaj LAG-a, s pripadajućim obrascima, priložima i ostalom dokumentacijom, objavljuje se na mrežnoj stranici LAG-a.

Način zaprimanja potpora biti će naznačen u natječaju LAG-a.

Postupak odabira projekata sastoji se od sljedećih faza:

- a) priprema i objava LAG natječaja
- b) podnošenje i zaprimanje zahtjeva za potporu
- c) ocjenjivanje projekata
- d) odabir projekata od strane upravnog odbora LAG-a (u daljnjem tekstu: upravni odbor)
- e) objava rezultata o provedenom LAG natječaju.

Članovi UO moraju imati relevantnu dokumentaciju prilikom odlučivanja i biti unaprijed obaviješteni o održavanju sjednice. Na zahtjev članova UO LAG-a, ocjenjivači i/ili osobe koje su provodile administrativnu kontrolu projekta mogu prisustvovati sjednicama kako bi obrazložili projekt.

Kod donošenja bilo koje odluke od strane upravnog odbora sljedeći zahtjevi moraju biti kumulativno ispunjeni:

- a) glasovalo je najmanje 50 % ukupnog broja članova upravnog odbora nakon što se izuzmu svi članovi u slučaju sukoba interesa, ako je primjenjivo
- b) odluke se donose običnom većinom glasova
- c) niti jedna interesna skupina ne smije imati natpolovičnu većinu glasova.

Suzdržanost članova kod donošenja odluka nije dopuštena.

Članovi upravnog odbora mogu promijeniti preporuku ocjenjivačkog odbora o svakom projektu za koje je provedeno ocjenjivanje, ali u tom slučaju u prijavnom dosjeu projekta mora postojati jasan revizijski trag o postupanju, odnosno zašto i na temelju čega se članovi upravnog odbora ne slažu s preporukama ocjenjivačkog odbora.

Za provedbu projekata suradnje s odabranim partnerima potpisat će se Sporazum o suradnji koji definira najvažnije aspekte suradnje. Prilikom odabira projekata suradnje primjenjivat će se najmanje sljedeći kriteriji: usklađenost s ciljevima i potrebama te intervencijama u LRS kao i iskustvo partnera te održivost projekta. Međuteritorijalni i transnacionalni projekti LAG-a planirani su kako sa hrvatskim tako i sa LAG-ovima iz ostalih članica EU, a sa kojima LAG dijeli razvojne potencijale i izazove. Projekti će se temeljiti na razmjeni iskustva i dobrih praksi te pronalaženju inovativnih rješenja za razvoj ruralnog područja na održiv i „zelen“ način, a teme će obuhvaćati očuvanje i promociju tradicije i kulturne baštine, održivi turizam, zaštitu okoliša i promociju zdravog života te promociju i valorizaciju lokalnih proizvoda.

5.5. Usklađenost LRS sa ZPP

Tablica 30: Usklađenost LRS sa SP ZPP

Opći cilj LRS	Specifični cilj LRS	Intervencija LRS	Usklađenost sa specifičnim ciljevima ZPP (uključujući međusektorski/horizontalni)
OC-1. Integrirani pristup poljoprivredi na području LAG-a	SC-1.1. Povećanje ekonomske održivosti i konkurentnosti poljoprivrednika.	I-1.1.1. Potpora povećanju konkurentnosti poljoprivrednika na području LAG-a „Središnja Istra“	. SC 2. Jačanje usmjerenosti na tržište i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kratkoročno i dugoročno, uključujući veću usmjerenost na istraživanja, tehnologiju i digitalizaciju.

„Središnja Istra	SC-1.2. Razvoj i unapređenje ekoloških poljoprivrednika		<p>SC 4. Doprinos ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama, uključujući smanjenje emisija stakleničkih plinova i poboljšanjem sekvenciranja ugljika, te promicanje održive energije.</p> <p>SC 5. poticanje održivog razvoja i djelotvornog upravljanja prirodnim resursima, kao što su voda, tlo i zrak uključujući smanjenje ovisnosti o kemikalijama.</p> <p>SC 6. Doprinos zaustavljanju procesa gubitka bioraznolikosti i pokretanju procesa oporavka bioraznolikosti, poboljšanje usluga ekosustava te očuvanje staništa i krajobraza.</p> <p>SC 8. Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo.</p>
	SC-1.3. Razvoj dodane vrijednosti primarne poljoprivredne proizvodnje		
OC-2. Revitalizacija područja LAG-a „Središnja Istra“	SC-2.1. Unapređenje kvalitete života i poticanje održivog razvoja područja LAG-a „Središnja Istra“ kroz razvoj male ruralne infrastrukture	I-2.1.1. Potpora ulaganju u razvoj male ruralne javne infrastrukture	SC 8. Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo.

Lokalna razvojna strategija (LRS) LAG-a "Središnja Istra" usklađena je sa specifičnim ciljevima ZPP-a. Intervencija I-1.1.1. *Potporna unapređenju poljoprivredne produktivnosti većih poljoprivrednika ulaganjem u primarnu poljoprivrednu proizvodnju i/ili preradu vlastitih poljoprivrednih* doprinosi specifičnim ciljevima LRS LAG-a. Oa intervencija i ciljevi ZPP također su usklađeni s općim ciljem (OC-1.) LRS LAG-a "Središnja Istra" - *Integrirani pristup poljoprivredi*. Integracija svih poljoprivrednika, poticanje ekonomske održivosti, razvoj ekoloških praksi i dodavanje vrijednosti primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji ključni su elementi ovog integriranog pristupa. Osim toga, navedena intervencija doprinosi specifičnim ciljevima ZPP-a kao što su jačanje usmjerenosti na tržište, povećanje konkurentnosti, poticanje istraživanja, tehnologije i digitalizacije (SC 2), ublažavanje klimatskih promjena i održiva uprava prirodnim resursima (SC 4/SC 5), zaustavljanje gubitka bioraznolikosti i promicanje održivog razvoja (SC 6), te poticanje zapošljavanja, rasta, rodne

ravnopravnosti i socijalne uključenosti (SC 8). Intervencija I-2.1.1., Potpora ulaganju u razvoj ruralne male javne infrastrukture doprinosi specifičnom cilju LRS SC-2.1. Unapređenje kvalitete života i poticanje održivog razvoja područja LAG-a „Središnja Istra“ kroz razvoj male ruralne infrastrukture. Ova intervencija direktno podržava opći cilj LRS OC-2, koji se odnosi na revitalizaciju područja LAG-a "Središnja Istra" putem poboljšanja ruralne infrastrukture. Sve navedene aktivnosti unutar LRS-a LAG-a "Središnja Istra", uključujući ulaganje u ruralnu malu infrastrukturu, doprinosi specifičnom cilju ZPP-a RH: SC 8. Promicanje zapošljavanja, rasta, rodne ravnopravnosti, uključujući sudjelovanje žena u poljoprivredi, socijalne uključenosti i lokalnog razvoja u ruralnim područjima, uključujući kružno biogospodarstvo i održivo šumarstvo. Ove aktivnosti podržavaju ciljeve održivog razvoja, smanjenje utjecaja na okoliš, povećanje energetske učinkovitosti i stvaranje novih mogućnosti za ruralna područja, posebno u smislu zapošljavanja i gospodarskog rasta. Time se osigurava usklađenost LRS-a s ZPP-om što doprinos ostvarenju općih ciljeva i specifičnih ciljeva ZPP-a RH.

S obzirom da je u tijeku izrada Plana razvoja Istarske županije 2022.-2027., te je javno dostupan samo Nacrt Plana, možemo reći da je ova LRS usklađena sa Planom razvoja, i to sa sljedećim Prioritetima: P1. Zelena i povezana regija, Posebnim ciljem (PC) 1.1., mjera 1.1.2. Prilagodba klimatskim promjena, mjera 1.1.3. smanjenje emisije stakleničkih plinova i poboljšanje kvalitete zraka; PC 1.5. Jačanje komunalne infrastrukture i usluga, mjera 1.5.5. Izgradnja i uređenje komunalne infrastrukture, P2. Pametna regija znanja prepoznatljiva po visokoj kvaliteti života, dostupnom obrazovanju i uključenosti, PC 2.4. Učinkovito upravljanje regionalnim razvojem, mjera 2.4.2. Upravljanje ruralnim razvojem, P3. Regija inovativnog i konkurentnog gospodarstva u funkciji održivosti, PC 3.4. Razvoj poljoprivrede za regiju kvalitetne hrane, mjerama: 3.4.1. Zaštita, valorizacija i promocija autohtonih proizvoda, 3.4.2. Daljnji razvoj Istre kao Bio regije, 3.4.3. Osnaživanje ljudskih potencijala za potrebe daljnjeg održivog razvoja, poljoprivrede, šumarstva, lovstva, ribarstva i vodnog gospodarstva, 3.4.4. Poticanje razvoja poljoprivrede i sustava javnog navodnjavanja; P.4., Regija koja njeguje i promovira prepoznatljivost istarskog identiteta, PC 4.2. Razvoj kulturnog sektora, te jačanje kulturnog identiteta, baštine i tradicije, mjerama: 4.2.3. Očuvanje nematerijalne baštine, obnova materijalne baštine te njihova valorizacija i prezentacija i 4.2.5. Razvoj kulturne infrastrukture.

6. KAPACITET LAG-a ZA PROVEDBU LRS

6.1. Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbom LRS

U LAG-u „Središnja Istra“ zaposlene su četiri osobe sa višegodišnjim iskustvom obavljanja administrativnih i projektnih poslova vezanih uz rad LAG-a:

- voditeljica LAG-a, po struci je magistra ekonomije, zaposlena od 2013. godine.
- voditeljica projekata, magistra kulturologije, zaposlena od 2014. godine
- voditelj projekata iz Programa ruralnog razvoja, magistar ekonomije, zaposlen od 2014.g.
- voditeljica općih poslova i odnosa s javnošću, magistra kulturologije, zaposlena od 2014.g.

LAG posjeduje višegodišnje iskustvo u provedbi nacionalnih i EU projekata i inicijativa s naglaskom na poboljšanje kvalitete života, javnog zdravlja, jačanje međugeneracijske solidarnosti i socijalne kohezije te očuvanja lokalne tradicije, običaja i autentičnog načina života.

LAG je bio uključen, kao partner i nositelj, u EU i druge međunarodne projekte:

- Novo znanje za buduće zvanje (ESF - Razvoj ljudskih potencijala 2007.-2013., partner, vrijeme provedbe: 2015.-2016.). Projekt je za cilj imao stvaranje 3 nova obrazovna programa za jačanje kompetencija mladih nezaposlenih osoba na tržištu rada u sektoru turizma;
- Razvoj stručnog studija održivog agroturizma kroz Hrvatski kvalifikacijski okvir (SODA) (Europski socijalni fond - Razvoj ljudskih potencijala 2007.-2013. partner, vrijeme provedbe 2015.-2016.). Cilj projekta bio je razvoj novog studijskog programa održivog agroturizma;
- LAGs4EU (Program Europa za građane, nositelj 2015.-2017.). Cilj projekta bio je jačanje participacije građana u javnom i političkom životu zajednice, posebice u implementaciji razvojnih aktivnosti LAG-ova kroz edukaciju, primjere dobre prakse, volontiranje i inkluziju; Europska mreža za koheziju i solidarnost u ruralnim područjima – ENSURE (Program Europa za građane, partner, 2017.-2019.). Cilj projekta bio je približavanje funkcioniranja Europske unije i njezinih inicijativa kroz teme lokalnog razvoja, sigurnosti hrane, prekogranične mobilnosti radnika i rad LAG-ova; Integrirane strategije sporog, zelenog i zdravog turizma – INSiGHTS (Interreg Dunav, partner, 2017.-2019.). Cilj projekta bio je poticanje održive uporabe prirodne i kulturne baštine uključenih Dunavskih regija sa ciljem očuvanja i obnove lokalnih resursa jačajući potencijal područja za zdrav i spori turizam i stvaranje temelja za razvoj sektora odgovornog zelenog turizma;
- Domaće od malih nogu (Program ruralnog razvoja 2014-2020., Mjera 19.3.2. Projekti suradnje, nositelj, 2019.-2021.). Cilj projekta bio je stvoriti preduvjete za povećanje potrošnje te uvođenje novih, kvalitetnih namirnica i proizvoda lokalnih poljoprivrednih proizvođača u odgojno-obrazovne ustanove na području Istarske županije;
- EC- NET (Program Europa za građane, partner, 2020.-2023.) Cilj projekta bilo je oformiti mrežu jakih partnera koji će raspravljati o budućnosti Programa te izraditi smjernice i preporuke za implementaciju budućih projekata;
- The Malvasia Myth (PRR RH 2014.-2020., Mjera 19.3.2. Projekti suradnje, partner, 2021.-2023.).

Kroz Mjeru 202 IPARD programa LAG je iskoristio 92,68 % (110.704,98 EUR) od ukupno raspoloživih sredstavakoji su utrošeni na uspostavu funkcionalnog ureda i stručno osposobljavanje zaposlenika, članova i volontera LAG-a.

Kroz Mjeru 19 LEADER (CLLD) PRR RH 2014.- 2020., LAG je od ukupno raspoloživih 2.187.320,13 EUR iskoristio na LAG natječaje 1.702.992,09 EUR na projekte suradnje 49.650,32 EUR te na tekuće troškove i animaciju 398.905,44 EUR, na pripremnu pomoć 35.772,28 EUR.

Izvori financiranja LAG-a u sljedećem razdoblju uključuju:

- sredstva Strateškog plana ZPP RH 2023.-2027. kroz intervenciju 77.06. Suradnja – Potpora za LEDAER (CLLD) pristupu,
- članarine,
- donacije Istarske županije te sredstva drugih projekata.

Na temelju navedenih podataka može se zaključiti da LAG „Središnja Istra“ raspolaže adekvatnim ljudskim resursima, relevantnim iskustvom i znanjem te stabilnim izvorima financiranja u sljedećem razdoblju što predstavlja nužan preduvjet za uspješno provođenje LRS-a.

Tablica 31: Kapacitet LAG-a za upravljanje LAG-om i provedbu LRS

Godina provedbe LRS	Planirani broj zaposlenih osoba koji rade isključivo na provedbi LRS (animacija, LAG natječaj, ostali uredski poslovi u vezi provedbe LRS), izražen u FTE	Planirani iznos članarina (ukupno) za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Planirani iznos iz ostalih izvora financiranja za predfinanciranje tekućih troškova i animacije	Ukupno planirani iznos za predfinanciranje tekućih troškova i animacije
2023.	4	32.300 EUR	50.000 EUR	82.300 EUR
2024.	4	32.300 EUR	50.000 EUR	82.300 EUR
2025.	4	32.300 EUR	50.000 EUR	82.300 EUR
2026.	4	32.300 EUR	50.000 EUR	82.300 EUR
2027.	4	32.300 EUR	50.000 EUR	82.300 EUR
2028. (n+2)	4	32.300 EUR	50.000 EUR	82.300 EUR
2029. (n+2)	4	32.300 EUR	50.000 EUR	82.300 EUR

6.2. Opis praćenja (monitoring) i procjene (evaluacija) provedbe LRS

LAG će aktivno provoditi praćenje i evaluaciju provedbe Lokalne razvojne strategije (LRS) kako bi osigurao njezinu kvalitetu i učinkovitost što uključuje korištenje regulatornih okvira poput Uredbe (EU) br. 2021/2115 i Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2021/2290, te Smjernica za izradu evaluacijskih planova Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP-a).

koje će naglasiti važnost praćenja pokazatelja LRS-a u doprinosu ZPP-u te naglasiti dodanu vrijednost pristupa LEADER-a integriranom pristupu ruralnom razvoju.

Evaluacija LRS-a će ocijeniti ispunjenje ciljeva, doprinos LEADER pristupu i partnerstvu. Transparentnost i sustavna evaluacija pomoći će učinkovitoj provedbi LRS-a u novom programskom razdoblju.

Praćenje i vrednovanje LRS-a bit će ključno za utvrđivanje doprinosa intervencija LEADER-a i ostalih aktivnosti LAG-a postizanju ciljeva ZPP-a, posebice cilja 5, koji se odnosi na poticanje održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa

Dodatna vrijednost LEADER pristupa ogleda se u aktivnom uključivanju lokalne zajednice u donošenje odluka i implementaciju projekata, što rezultira boljim prilagođavanjem intervencija stvarnim potrebama lokalnog stanovništva. Osim toga, LEADER pristup potiče održivost projekata i sinergije između različitih sektora, stvarajući trajne koristi za zajednicu.

LAG će imenovati zaposlenika koji će biti odgovoran za praćenje i analizu provedbe LRS-a te će sustavno prikupljati podatke o napretku i rezultatima. Ovo će omogućiti LAG-u da na godišnjoj razini izvještava o postignutim rezultatima i utvrdi dodanu vrijednost LEADER-a.

Proces praćenja će uključivati prikupljanje podataka o proračunu, projektima, doprinosu ciljevima i pokazateljima LRS-a, edukaciji i napretku projekata suradnje. Ovi podaci će biti uključeni u Godišnje izvješće o radu LAG-a koje se dostavlja Upravljačkom tijelu i javnosti, također će obuhvatiti i ažuriranje LRS ako se pojave promjene u provedbi ili ciljevima strategije.

Uz sve navedeno, LAG će također provoditi aktivnosti animacije usmjerene na praćenje i vrednovanje LRS-a kako bi rezultate mogao prezentirati zajednici i na temelju analiza planirati buduće korake.

Evaluacija LRS-a će ocijeniti ispunjenje ciljeva, doprinos LEADER pristupu i partnerstvu. Transparentnost i sustavna evaluacija pomoći će učinkovitoj provedbi LRS-a u novom programskom razdoblju. Također, LAG će za izradu evaluacije po potrebi i sukladno odluci tijela LAG-a koristiti usluge vanjskih stručnjaka. Evaluacija će se provoditi tijekom provedbe LRS (mid-term evaluacija) te nakon provedbe LRS (završna evaluacija).

Tablica 32: Plan pokazatelja – pokazatelji rezultata ZPP

Naziv pokazatelja rezultata ZPP (RI)	Naziv mjerne jedinice	Mjerna jedinica	Intervencija LRS (naziv i/ili kod)	Ciljna vrijednost po godinama							
				2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	Ukupna vrijednost
R.9 Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u restrukturiranje i modernizaciju, uključujući poboljšanje učinkovitosti resursa	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	I-1.1.1.	0	0	0		40	0	0	40
R.15 Energija iz obnovljivih izvora iz poljoprivrede i šumarstva te iz drugih obnovljivih izvora	Ulaganja u kapacitete za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uključujući biološke (u megavatima), za koja je dodijeljena potpora	MW	I-1.1.1.	0	0	0		0,02	0	0	0,02
R.16 Ulaganja povezana s klimom	Udio poljoprivrednih gospodarstava koja primaju potporu za ulaganja u okviru ZPP-a kojima se doprinosi ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama te proizvodnji	Broj poljoprivrednih gospodarstava koji primaju potporu	I-1.1.1.	0	0	0		4	0	0	4

	obnovljive energije ili biomaterijala										
R.27 Uspješnost u području okoliša ili klime ostvarena ulaganjem u ruralna područja	Broj operacija kojima se doprinosi okolišnoj održivosti te postizanju ciljeva ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe tim promjenama u ruralnim područjima	Broj projekata	I-1.1.1. I-2.1.1.	0	0	0		6	0	0	6
R.37 Rast i radna mjesta u ruralnim područjima	Nova radna mjesta koja primaju potporu u okviru projekata ZPP-a	Broj otvorenih radnih mjesta u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE)	I-1.1.1. I-2.1.1.	0	0	0		9	0	0	9
R.39 Razvoj ruralnog gospodarstva	Broj ruralnih poduzeća, uključujući poduzeća za biogospodarstvo, razvijenih uz potporu u okviru ZPP-a	Broj poduzeća	I-1.1.1.	0	0	0	0	2	0	0	2
R.40 Pametna tranzicija ruralnog gospodarstva	Broj strategija pametnih sela za koje je dodijeljena potpora	Broj projekata	I-2.1.1.	0	0	0	0	2	0	0	2

R.41 Povezivanje ruralnih područja Europe:	Udio ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanog pristupa uslugama i infrastrukturi kroz potporu u okviru ZPP-a	Broj ruralnog stanovništva koje ima koristi	I-2.1.1.	0	0	0	0	21.000	0	0	21.000
--	---	---	----------	---	---	---	---	--------	---	---	---------------

7. FINANCIJSKI I AKCIJSKI PLAN PROVEDBE LRS

7.1. Financijski plan provedbe LRS

Financijski plan je ključni alat koji će omogućiti LAG-u da učinkovito rasporedi resurse i osigura da se LRS provodi u skladu s postavljenim ciljevima i očekivanim rezultatima. Osim toga, ovaj plan će omogućiti transparentnost u korištenju financijskih sredstava i osigurati da se svi projekti i aktivnosti provode učinkovito i u skladu s pravilima i smjernicama Europske unije.

Ukupna financijska alokacija LRS-a bit će podijeljena na nekoliko ključnih elemenata. Za provedbu projekata razvojnih dionika, koji će doprinijeti ostvarivanju ciljeva LRS-a, planira se alokacija od 72,22% ukupnog proračuna dodijeljenog LAG-u za razdoblje od 2023. do 2027. godine, 2,78% ukupne alokacije predviđeno je za projekte suradnje, uključujući njihovu pripremu i provedbu, koji će biti vođeni od strane LAG-a.

Ostatak proračuna (do 25%) bit će alociran za tekuće troškove i aktivnosti animacije, kao i za upravljanje provedbom LRS-a. Ovi troškovi obuhvaćaju promidžbu, komunikaciju, plaće zaposlenika LAG-a, režijske troškove, financijsko upravljanje i reviziju, tekuće administrativne poslove i praćenje i evaluaciju provedbe LRS-a.

Financijski plan LAG-a za razdoblje od 2023. do 2027. godine pruža detaljan pregled planiranih rashoda potrebnih za provedbu Lokalne razvojne strategije (LRS). Ovaj plan financiranja osigurava financijske resurse za sve aktivnosti koje će se provoditi tijekom tog razdoblja, uzimajući u obzir i zatvaranje programa u godinama 2028. i 2029. godine.

Tablica 33: Financijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Raspored sredstava po godinama (%)							Ukupno za cijelo programsko razdoblje po intervenciji	Od toga za projekte koji doprinose provedbi koncepta Pametnih sela
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.		
I-1.1.1.	/	/	/	/	44,44%	/	/	44,44%	25%
I-2.1.1.	/	/	/	/	27,78%	/	/	27,78%	42,86%
Tekući troškovi i animacija	1%	4%	4%	4%	4%	4%	4%	25%	n/p
Priprema i provedba projekata suradnje	/	/	/		2,50 %	0,28%	/	2,78%	n/p
UKUPNO	1%	4,92%	4,93%	27,15%	54%	4%	4%	100%	67,86%

7.2. Akcijski plan provedbe LRS

Akcijski plan je dinamičan dokument koji prati provedbu LRS-a i aktivnosti provedbe dvije strateške intervencije. Ovaj plan pruža smjernice za raspored otvaranja natječaja LAG-a, što pomaže lokalnim dionicima da pripreme i podnesu svoje projekte kako bi se ostvarili ciljevi LRS-a. Također, definira rokove i korake koji će omogućiti uspješno ostvarivanje razvojnih ciljeva i prioriteta na području LAG-a "Središnja Istra". Pruža okvir za praćenje i vrednovanje postignutog napretka u provedbi strategije te omogućava pravovremeno prilagođavanje ako je potrebno.

Akcijski plan provedbe LRS usklađen je sa financijskim planom provedbe LRS.

LAG „Središnja Istra“ planira provesti tri natječaja putem LAG intervencija, kako bi se ostvarili specifični i opći ciljevi LRS. Raspis sva tri natječaja planira se tijekom 2025. godine.

Tablica 34: Akcijski plan provedbe LRS

Intervencija LRS	Broj LAG natječaja							Ukupno
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
I-1.1.1.	0	0	1	0	0	0	0	1
I-2.1.1.	0	0	1	1	0	0	0	2
UKUPNO	0	0	2	1	0	0	0	3

PRILOZI

PRILOG 1. Osnovni podaci o LAG-u „Središnja Istra“ – za osnovni statistički podaci o LAG-u

Naziv JLS	Naziv naselja	Broj stanovnika	Ukupno naselja
Cerovlje	ukupno	1453	15
	Belaj	12	
	Borut	180	
	Cerovlje	197	
	Ćusi	58	
	Draguč	56	
	Gologorica	237	
	Gologorički Dol	64	
	Gradinje	33	
	Grimalda	75	
	Korelići	46	
	Novaki Pazinski	181	
	Oslići	55	
	Pagubice	120	
	Paz	62	
Previž	77		
Funtana - Fontane	ukupno	911	1
	Funtana	911	
Gračišće	ukupno	1312	7
	Batlug	119	
	Bazgalji	230	
	Gračišće	418	
	Jakačići	126	
	Mandalenčići	285	
	Milotski Breg	89	
	Škopljak	45	
Karojba	ukupno	1404	4
	Karojba	413	
	Novaki Motovunski	373	
	Rakotule	187	
	Škropeti	431	
Lupoglav	ukupno	836	8
	Boljun	64	
	Boljunsko Polje	143	
	Brest Pod Učkom	47	
	Dolenja Vas	48	
	Lesišćina	75	

	Lupoglav	298	
	Semić	69	
	Vranja	92	
Motovun - Montona	ukupno	912	
	Brkač	223	4
	Kaldir	228	
	Motovun	397	
	Sveti Bartol	64	
Pazin	ukupno	8279	
	Beram	222	18
	Bertoši	392	
	Brajkovići	340	
	Butoniga	66	
	Grdoselo	128	
	Heki	495	
	Ježenj	147	
	Kašćerga	235	
	Kršikla	34	
	Lindar	410	
	Lovrin	328	
	Pazin	3981	
	Trviž	416	
	Vela Traba	245	
	Zabrežani	454	
	Zamask	50	
	Zamaski Dol	42	
	Zarečje	294	
Poreč - Parenzo	ukupno	16607	
	Antonci	230	53
	Baderna - Mompaderno	316	
	Banki - Banchi	16	
	Bašarinka - Balzarini	106	
	Blagdanići	22	
	Bonaci - Bonazzi	130	
	Bratovići - Bratovici	15	
	Brčići	173	
	Buići	134	
	Cancini	186	
	Červar - Cervera	97	
	Červar-Porat	381	
	Čuši - Ciussi	27	
	Dekovići	44	
	Dračevac - Monspinoso	167	
	Filipini	47	
	Fuškuljin - Foscolino	221	

	Garbina - Garbina	70	
	Jakići Gorinji - Iachici	17	
	Jasenovica - Frassineto	56	
	Jehnići	29	
	Jurići - Iurici	-	
	Kadumi	237	
	Katun - Cattuni	48	
	Kirmenjak	49	
	Kosinožići	132	
	Kukci	526	
	Ladrovići	117	
	Matulini - Mattulini	26	
	Mičetići	28	
	Mihatovići	161	
	Mihelići	57	
	Montižana - Montisana	54	
	Mugeba - Monghebbo	219	
	Mušalež	384	
	Nova Vas	589	
	Poreč - Parenzo	8.841	
	Radmani	256	
	Radoši kod Žbandaja	174	
	Rakovci - Racovaz	16	
	Rupeni - Rupena	-	
	Ružići	35	
	Stancija Vodopija - Stanzia Bevilacqua	145	
	Starići - Starici	3	
	Stranići kod Nove Vasi	199	
	Šeraje - Seraie	2	
	Štifanići - Stifanici	60	
	Šušnjići - Susnici	26	
	Valkarin	52	
	Varvari	951	
	Veleniki	116	
	Vežnaveri	82	
	Žbandaj	538	
Sveti Petar u Šumi	ukupno	1051	
	Sveti Petar u Šumi	1051	1
Sveti Lovreč	ukupno	960	
	Čehići	12	
	Frnjolići	-	
	Heraki	9	
	Ivići	-	
	Jakići Dolinji	25	
	Jurcani	10	

	Kapovići	2	
	Knapići	3	
	Kršuli	15	
	Krunčići	88	
	Lakovići	31	
	Medaki	28	23
	Medvidići	34	
	Orbani	20	
	Pajari	18	
	Perini	45	
	Radići	13	
	Rajki	27	
	Selina	198	
	Stranići kod Lovreča	34	
	Sveti Lovreč Pazenatički	267	
	Vošteni	49	
	Zgrabljčići	32	
Tinjan	ukupno	1729	
	Brčići	78	
	Brečevići	182	
	Jakovici	290	
	Kringa	324	8
	Muntrilj	73	
	Radetići	226	
	Tinjan	433	
	Žužići	123	
Višnjan - Visignano	ukupno	2096	
	Anžići	52	
	Babudri	5	
	Bačva	16	
	Barat	21	
	Barići	27	
	Baškoti	51	
	Benčani	18	56
	Bokići	17	
	Broskvari	16	
	Bucalovići	1	
	Bujarići	-	
	Butori	3	
	Cerion	44	
	Cvitani	20	
	Deklevi	15	
	Diklići	50	
	Fabci	45	
	Farini	48	

	Gambetići	15	
	Kelci	-	
	Kočići	18	
	Kolumbera	28	
	Korlevići	18	
	Košutići	15	
	Kurjavići	21	
	Legovići	12	
	Majkusi	18	
	Mališi	11	
	Maretići	-	
	Markovac	155	
	Milanezi	18	
	Praščari	10	
	Prhati	59	
	Prkovići	-	
	Pršurići	45	
	Radoši kod Višnjana	48	
	Radovani	32	
	Rafaeli	9	
	Rapavel	89	
	Ribarići	-	
	Sinožići	59	
	Smolici	39	
	Srebrnići	8	
	Strpačići	31	
	Sveti Ivan	16	
	Štuti	20	
	Tićan	15	
	Tripari	19	
	Vejaki	17	
	Višnjana	664	
	Vranići kod Višnjana	41	
	Vrhjani	13	
	Zoričići	26	
	Ženodraga	22	
	Žikovići	12	
	Žužići	24	
Vrsar - Orsera	Ukupno	1923	
	Begi	31	9
	Bralići	23	
	Delići	21	
	Flengi	149	
	Gradina	44	
	Kloštar	41	

	Kontešiči	4	
	Marasi	75	
	Vrsar	1.535	
Žminj	ukupno	3360	
	Balići I	64	
	Benčići	112	
	Cere	140	
	Debeljuhi	113	
	Domijanići	125	
	Gradišće	45	
	Gržini	133	
	Jurići	89	
	Karlovići	40	33
	Klimni	65	
	Krajcar Breg	48	
	Krculi	126	
	Kresini	14	
	Križanci	141	
	Krničari	65	
	Kršanci	64	
	Laginji	134	
	Matijaši	47	
	Modrušani	129	
	Mužini	88	
	Orbanići	57	
	Pamići	117	
	Pifari	30	
	Prkačini	37	
	Pucići	28	
	Rudani	110	
	Šivati	68	
	Tomišiči	132	
	Vadediji	58	
	Vidulini	49	
	Zeci	31	
	Žagrići	35	
Žminj	826		
	SVEUKUPNO STANOVNIKA:	42 847	240

PRILOG 2. Tablica 2 - Zaštićena kulturno-povijesna baština na području LAG-a „Središnja Istra“

JLS	Vrsta kulturnog dobra						
	Nepokretno kulturno dobro				Pokretno kulturno dobro		Nematerijalno kulturno dobro [navesti nazive]
	Pojedinačno [navesti nazive]	Kulturno-povijesna cjelina [navesti nazive]	Kulturni krajolik [navesti nazive]	Arheologija [navesti nazive]	Pojedinačno [navesti nazive]	Zbirka [navesti nazive]	
Cerovlje	-Crkva Blažene Djevice -- Marije “kod Lokve”; -Crkva sv. Petra i Pavla; -Ladanjski sklop Belaj; -Srednjovjekovni kaštel sv Martin i crkva sv.Martina; -Kaštel i crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Pazu; -Crkva sv. Vida.	Kulturno povijesna cjelina naselja Draguč	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Funtana	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Gračišće	n/p	Kulturno povijesna cjelina naselja Gračišće	n/p	n/p	-Oltarni retabl iz crkve sv. Marije na Placi; -Raspelo u crkvi sv. Eufemije; -Knjiga Stanje duša (Status animarum);	n/p	n/p
Karolja	Crkva sv. Nikole	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
Lupoglav	-Kaštel; -Crkva bl. Augustina Kažotića	Kulturno-povijesna cjelina grada Boljuna	n/p	n/p	n/p n/p	n/p	n/p
Motovun	Crkva sv. Stjepana Prvomučenika;	Kulturno-povijesna	n/p	n/p	-Kožni antependij s pripadajućim drvenim okvirom;	n/p	n/p

		cjelina Motovuna			-Kožni antependij s pripadajućim drvenim okvirom; -Sakralni inventar crkve sv. Stjepana;		
Pazin	-Crkva sv. Nikole; -Kompleks franjevačkog samostana s crkvom Pohođenja Blažene Djevice Marije; -Župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije; -Zgrada Narodnog sveučilišta; -Kaštel;	-Kulturno-povijesna cjelina grada Pazina; -Kulturno-povijesna cjelina Lindar; -Kulturno-povijesna cjelina Berama; -Kulturno-povijesna cjelina naselja Trviž	n/p	n/p	-Etnografski muzej Istre – muzejska građa; -Muzej grada Pazina – muzejska građa; -Orgulje u crkvi sv. Nikole; -Skulptura "Sv. Antuna Opata"; -Kameni reljef sv. Martin i prosjak;	-Cjelina arhivskih fondova i zbirki u posjedu Državnog arhiva u Pazinu; Sakralni inventar crkve sv. Nikole; Sakralni inventar Franjevačke crkve Blažene Djevice Marije, Cjeline arhivskog gradiva: Obitelj Battiala, Obitelj Lazzarini te Radničko udruženje za uzajamnu pomoć iz Labina	Umijeće pripreme tradicijske slastice Pazinski cukerančić
Poreč	-Palača Sinčić (Zavičajni muzej Poreštine); -Kuća "Dva sveca"; -Gotička kuća;	Kulturno-povijesna cjelina Poreča	n/p	Kompleks rimske vile na Puntì Sorni	-Triptih s reljefima Bogorodice, sv. Jakova i	-Zbirka 27 drvenih skulptura;	n/p

	<ul style="list-style-type: none"> -Istarska sabornica (bivša crkva sv. Franje); -Kompleks Eufrazijeve bazilike; -Vila Polesini; -Sklop zgrada Palače Vergottini. 				<ul style="list-style-type: none"> nepoznatog sveca ili svetice; -Skulptura sv. Martina iz crkve sv. Martina; -Ulomci retabla (tri kipa i predela) iz crkve Pohodenja Blažene Djevice Marije; -Drveni retabl iz crkve sv. Marije od Vrata; -Amfora tipa Kapitan II; -omaničko raspelo iz crkve sv. Justa u Galižani; -Humski triptih -Poliptih s prikazom Bogorodice sa svecima. 	-Sakralna zbirka Biskupskog ordinarijata	
Sv. Petar u Šumi	<ul style="list-style-type: none"> -Kompleks pavlinskog samostana i crkve sv. Petra i Pavla; -Crkva sv. Roka. 	n/p	n/p	n/p	-Orgulje u crkvi sv. Petra i Pavla	Sakralni inventar crkve i samostana sv. Petra u Šumi	n/p
Sv. Lovreč	<ul style="list-style-type: none"> -Crkva sv. Blaža; -Crkva sv. Martina i Gradska loža; 	Urbana cjelina sv. Lovreč Pazenatički	n/p	n/p	<ul style="list-style-type: none"> -Oltar iz župne crkve sv. Martina; -Orgulje u crkvi sv. Martina; -Slika Bogorodica Karmelska predaje škapular sv. 		n/p

					Šimunu Stocku, sveci, slavljenici lepantske pobjede i duše u čistilištu.		
Tinjan	-Rodna kuća biskupa Jurja Dobrile; -Sklop župne crkve sv.Petra i Pavla, crkvice sv.Ane i groblja u Kringi s pripadajućim zvonikom	n/p	n/p	n/p	-Slika "Uznesenje Bogorodice"; -Orgulje u crkvi sv. Petra i Pavla; -Slika "Sv. Martin" i "Vizija sv. Antuna".		n/p
Višnjan	-Stancija sv. Ivan od Šterne s crkvom sv. Ivana; -Crkva sv. Jakova;	Kulturno-povijesna cjelina Višnjana	n/p	n/p	Slika "Bogorodica od ružarija, članovi Svete lige i otajstva ružarija"	Komplet misnog ruha iz crkve sv. Kvirika i Julite	n/p
Vrsar	-Crkva sv. Marija od Mora i ostaci samostana; -Stambeno-atelierski kompleks s galerijom Džamonja; -Samostan i crkva sv. Mihovila.	Kulturno-povijesna cjelina Vrsara;	n/p	-Arheološki lokalitet Monte Ricco; -Arheološko nalazište u neposrednu okolici crkve sv. Marije od Mora; -Ostaci potonulog zrakoplova Ford B-24H-15-FO S „Liberator“	-Drveni oltarni retabl s pripadajućim antependijem i oltarnom palom "Bogorodica s Djetetom, sv. A. Padovanskim, sv. Rokom i sv. Sebastijanom"; -Drveni retabl u crkvi sv. Antuna	n/p	n/p
Žminj	-Crkva sv. Antuna; -Crkva sv. Jakova; -Kula; -Kapela sv. Trojstva; - Crkva sv, Foške	Kulturno-povijesna cjelina Žminj	n/p	n/p	-Drveni retabl; -2 slike „Portret austrijskog časnika“ i „Portret svećenika“; -Slike "Bogorodica s Djetetom, sv. Mihovilom i	Sakralni inventar crkve sv. Mihovila	-Žminjski govor; -Znanje i umijeće proizvodnje živog vapna na tradicijski način

					<p>svecima" i "Prikazanje u hramu"; -Orgulje u crkvi sv. Mihovila; -Bukaleta; -Oltar sv. Bartolomeja u crkvi sv. Bartolomeja -Kavedon-zaklad (stalak za drva na ognjištu od kovanog željeza)</p>		
Ukupno LAG	38	13	0	4	34	7	3

PRILOG 3. Natura 2000 Područja i ciljne vrste / staništa

Kod lokaliteta	Naziv lokaliteta	Površina* (ha)	Ciljne vrste / staništa
HR1000032	Akvatorij zapadne Istre	15.470,15	Gavia arctica / crnogri plijenor, Gavia stellata / crvenogri plijenor, Phalacrocorax aristotelis desmarestii / morski vranac, Sterna hirundo / crvenokljuna čigra, Sterna sandvicensis / dugokljuna čigra, Alcedo atthis / vodomar
HR5000032	Akvatorij zapadne Istre	76.212,52	Dobri dupin / Tursiops truncatus, Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje, Pješčana dna trajno prekrivena morem
HR2001215	Boljunsko polje	2.244,19	mren / Barbus plebejus, veliki vodenjak / Triturus carnifex, žuti mukač / Bombina variegata, mali potkovnjak / Rhinolophus hipposideros, velikouhi šišmiš
HR2001396	Grdoselski potok	2,71	bjelonogi rak / Austropotamobius pallipes
HR2001144	Klaričeva jama	0,78	Špilje i jame zatvorene za javnost
HR2001016	Kotli	328,75	uskouščani zvrčić / Vertigo angustior, lombardijska smeđa žaba / Rana latastei, nizinske košanice (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)
HR3000001	Limski kanal - more	673,10	Velike plitke uvale i zaljevi, Pješčana dna trajno prekrivena morem, Grebeni, Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje
HR2000629	Limski zaljev - kopno	1.168,32	Karbonatne stijene sa hazmofitskom vegetacijom
HR2001017	Lipa	227,74	veliki vodenjak / Triturus carnifex, lombardijska smeđa žaba / Rana latastei
HR2000619	Mirna i šire područje Butonige	1.476,72	uskouščani zvrčić / Vertigo angustior, trbušasti zvrčić / Vertigo moulinsiana, kiseličin vatreni plavac / Lycaena dispar, močvarni okaš / Coenonympha oedippus, bjelonogi rak / Austropotamobius pallipes, mren / Barbus plebejus, žuti mukač / Bombina variegata, lombardijska smeđa žaba / Rana latastei, barska kornjača / Emys orbicularis, primorska uklija / Alburnus arborella, nizinske košanice (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis), Subatlantske i

HR2000637	Motovunska šuma	1.009,92	uskoušćani zvrčić / <i>Vertigo angustior</i> , kataks / <i>Eriogaster catax</i> , jelenak / <i>Lucanus cervus</i> , žuti mukač / <i>Bombina variegata</i> , lombardijska smeđa žaba / <i>Rana latastei</i> , barska kornjača / <i>Emys orbicularis</i> , velikouhi šišmiš / <i>Myotis bechsteinii</i> , poplavne miješane šume / <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> ili <i>Fraxinus angustifolia</i> , Subatlantske i srednjoeuropske hrastove i hrastovo-grabove šume <i>Carpinion betuli</i>
HR2000601	Park prirode Učka	8.026,62	močvarna riđa / <i>Euphydrias aurinia</i> , jelenak / <i>Lucanus cervus</i> , alpinska strizibuba / <i>Rosalia alpina*</i> , hrastova strizibuba / <i>Cerambyx cerdo</i> , velika četveropjega cvilidreta / <i>Morimus funereus</i> , veliki vodenjak / <i>Triturus carnifex</i> , žuti mukač / <i>Bombina variegata</i> , velikouhi šišmiš / <i>Myotis bechsteinii</i> , mali potkovnjak / <i>Rhinolophus hipposideros</i> , tankovratni podzemljak / <i>Leptodirus hochenwarti</i> , čvorasti trčak / <i>Carabus nodulosus</i> ,
HR2001386	Pazinski potok	70,50	uskoušćani zvrčić / <i>Vertigo angustior</i>
HR2001365	Pazinština	4.704,48	jelenak / <i>Lucanus cervus</i> , veliki vodenjak / <i>Triturus carnifex</i>
HR2001493	Piskovica špilja	0,78	Špilje i jame zatvorene za javnost
HR2001133	Ponor Bregi	136,81	čovječja ribica / <i>Proteus anguinus*</i> , Špilje i jame zatvorene za javnost
HR1000018	Učka i Čičarija	22.957,11	<i>Alectoris graeca</i> / jarebica kamenjarka, <i>Anthus campestris</i> / primorska trepteljka, <i>Aquila chrysaetos</i> / suri orao, <i>Bubo bubo</i> / ušara, <i>Caprimulgus europaeus</i> / leganj, <i>Circaetus gallicus</i> / zmijar, <i>Crex crex</i> / kosac, <i>Dryocopus martius</i> / crna žuna, <i>Emberiza hortulana</i> / vrtna strnadica, <i>Falco peregrinus</i> / sivi sokol, <i>Glaucidium passerinum</i> / mali ćuk, <i>Gyps fulvus</i> / bjeloglavi sup, <i>Lanius collurio</i> / rusi svračak, <i>Lullula arborea</i> / ševa
HR2001322	Vela Traba	540,08	četveroprugi kravosas / <i>Elaphe quatuorlineata</i> , jelenak / <i>Lucanus cervus</i> , hrastova strizibuba / <i>Cerambyx cerdo</i> , velika četveropjega cvilidreta / <i>Morimus funereus</i> , močvarna riđa / <i>Euphydrias aurinia</i> , kataks / <i>Eriogaster catax</i> , danja medonjica / <i>Euplagia quadripunctaria</i>

HR3000003	Vrsarski otoci	882,19	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje, Grebeni, Pješčana dna trajno prekrivena morem
-----------	----------------	--------	--

* ukupna površina NATURA 2000 područja, Izvor: DZZP